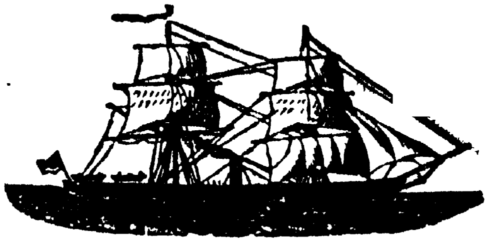
ફુલોનો હાર

અને

મધુર મનહર.

નવા સુધારા વધારા સાથે

ત્રીજી આવૃતી

જુદા જુદા નાટકોમાંથી જુદા જુદા રાગોના
ઉરદુ તથા ગુજરાતી બેઠકોમાં ગવાતાં
ગાયનો ૨૨૦ સમાવવામાં
આવ્યા છે.

પ્રગટ કર્ત્તા
શા૦ સુંદરદાસ પરાગજી બુકસેલર
સંવત ૧૯૬૨ સને ૧૯૦૬

ધી કમર પ્રેસ અબદુલરેમાન સ્ટ્રીટ—મુંબઇ.

કીંમત ચાર આના.

વાંચવા લાયક પુસ્તકો.

					રૂ.	આ.
માનસિંહ—અભેસિંહ	...	...	...		૦	૬
ગુલાબસિંહ—ઠાકોર	...	...	...		૦	૬
ચિતોડનો ... અને અનીતીના માઠા પરિણામ			...		૦	૩
બાગો બાહારે ગુલશન	...	...	...		૦	૨
ગુલઝારે ગુલશન	...	...	...		૦	૨
મધુર મનહર—મુલ્યવાન મોતી		...	...		૦	૬
ફુલોનો હાર—મધુર મનહર ત્રીજી આવૃતિ			...		૦	૪
સુંદર બાગ	...	...	...	...	૦	૬
મધુર મનહર—ચવચવનો મુરબો બોતેર પાના ૩૦૦ ગાયનો છપાય છે.		...	...		૦	૮
ફુરિયાદે બુલ બુલ કુમરી સંગ્રહ છપાય છે			...		૦	૨
વિલાસ સુંદરી અને અદભુત જાદુનો પલંગ છપાય છે					૦	૮
પૃથુંસિહ પરમાર અને સતી મેના		...	...		૦	૧૨
ખંભાતનો ખુની ...	...	...	...		૦	૮
બત્રીશ પુતલીની વારતા	...	...	..		૧	૪
રામાયણ ગીરધર કૃત	...	...	...		૦	૧૨
કાવ્ય દોહન ભાગ ૧-૨-૩		...	...		૦	૧૧
બાદશાહ અને બીરબલ ૧–૧૨		...	....		૦	૧૨
ભોજ કાલીદાસ ભાગ ૧–૫		...	...		૦	૮
ઓરંગજેબ પરમહંસ	...	...	...		૦	૧૨
બસો બાવન વૈશ્નવ વારતા ...		..	...		૧	૮
મહાભારત ઇચ્છાશંકર કૃત		...	...		૨	૮
ગરબાવલી મોટી ...	...	...	...		૦	૪
બાહાદુર બારવટીઓ ને બાળકનું ખુન ...			...		૦	૪
ભરથરી નાટક મોટો	...	...	...		૦	
રાણકદેવા રાખેંગાર નાટક ...		...	...		૦	
પૃથુરાજ ચૌહાન નાટક	...	..	...		૦	
પૃથુરાજ ચૌહાન વારતા	...	...	...		૧	૪
ઉપદેશ ચીતામણી ...	...	...	...		૦	૮

ઠે૦-કાલબાદેવી પોસ્ટ ઓફીસ, મુંબઇ. } સુંદરદાસ મોગ...રે,

આ ચોપડી મલવાનું ઠેકાણું—માંડવી મસીદ પુલ વરાનજી હરીરામ બુકસેલરને ત્યાંથી મલશે.

૧૪૯૭

ગાયન સંગ્રહ

યાને

ફુલોનો હાર.

ગજલ—૧

અરે ઉલ્ફત? અપે બેગમ? લીધી દિલભર, હતું લાઝીમ;
હતું જે બેહિસ્ત થઇ જહાન્નમ; ફકીરી હાલ મ્હારો છે?
ગયું આ જીંદગીનું નુર; હવે જહાંગીર બે પરવા;
તું દુંડીની નથી પરવા; ફકીરી હાલ મ્હારો છે?
ન ધારૂં હું કદી કશ્નીઃ દગ્ધ દિલપર નસારૂં ખાક
ન પરવાછે કિસ્મતની; ફકીરી હાલ મ્હારો છે?
હવે દરખતપર ચઢતું; બુલ બુલ મ્હારૂં હુંહું હું;
ફરૂં નાગો બિયાબાને; ફકીરી હાલ મ્હારો છે?
હતો જે હું હતું જેહું, નથી તે તો નથી હુંહું
ગયું છુટીઃ ગયું ઉડી; ફકીરી હાલ મ્હારો છે?
હવે આદમ નથી દમમાં; ફકીરી હાલ મ્હારો છે?
પરેશાનીજ છે રાહત; ફકીરી હાલ મ્હારો છે?

૨ ખુરશીદે—જરનીગાર

બાતોમે ધાતોમે માતકર ડાલા પ્યારી અખીયોંમે જાદુ ડારા'
બડે આમીલ હો કામીલ ઉસ્તાદજી
અજીવાહ સાહેબ મય હુ તુમસે કમતર.
ઉસતાદે કામાલ હો તુમ મુજસે બહડકર,
દીલમે ગમ્એગંકીલગી હુયે મુહસેમેહેરકી બાત,
ચાર દીનકી ચાંદની હયે ફીર અંધેરી રાત,
તોપે વારૂ તન મન, પ્યારી જાન સદા.
દીલમે તુહી મેહેરે મુનવ્વર હય રોશન,

ગજલ—૩

અરે રે? પુષ્પ આ ભમરો મરે છે હા; મરેછે હા?
નમેરૂ થઇશ શું, વ્હાલા? હું ત્હારો છું; તુ. મ્હારો થા?
તું બીડાતાં હું બીડાઉ; તું ખોલે, તો હું ગુંજું છું;
ન ભોગી પુષ્પ બીજાનો; હું ત્હારો છું? તું મ્હારૂં થા?
અરે! તું ભૃગં બીજા જો ભ્રમણ કરતાં ફુલે ફુલે?
કદી મ્હારી ન રીતી આ; હું ત્હારોછું; તું મ્હારૂં થા?
કંટક કાપી નાખીદે; ભ્રમર છાતીથી ચાંપીલે,
તું શોભે સર્વદા હુંથી; હું ત્હારોછું તુ મ્હારૂં થા?
હું તારો ને નતું મ્હારૂં, ન રીતી એ રતિની છે?
કદર તું પ્રેમીની કર, તો હું ત્હારો છું; તું મ્હારૂં થા;
તપુછું હું, બળુછું હું: મરૂંછું હું: અરે પ્યારા?
તુ મકરંદ છાંટીલે; હું ત્હારોછુ તુ મ્હારૂં થા?
આતો સ્વપ્ન ટુંકુ છે; હું ગુઝી લઉં તુ ખીલી લે?
થશે પલમાં અરે? હા! શું! હુ ત્હારો છુ તુ મ્હારૂં થા?
શું કોમલ તું ખરી જાશે ભમર ત્હારો મરી જાશે?
આખરની ગતી એછે હું ત્હારો છું તું મ્હારૂં થા?

૪ આસીરે—

મજાહ દેતે હય કયા યાર તેરે બાલ ઘુંઘર વાલે.
નીકલે મેરે દીલસે આહ, જાતાથા વોહરસ્કે સાહ,
દેખા દુશ્મનકો હમારાહ, દોનો હાથ ગલેમે ડાલે—મજા॰
પેહેલેથી મુજસે તકરાર અબતુ કયું કરતા હય પ્યાર,
અબ તેરી તરફસે યાર મેરે દીલમે પડ ગયે છાલે—મજા॰
તેરી ભવોં હય યા સમશીર તેરી ચીતવન હય યા તીર.
હય આંખો બુતે એ પીર યા હય જહર ભરે દો પ્યાલે,—મ॰
કોઇ દમકા હું મેહમાન, એક નજર ઇધર પીછાંન.
મેરી આંખો કે કુરબાન, ઓ મુહ ફેરકે જાને વાલે,—મજા॰

૫ ભુલ

દીલદાર યાર છએલાસે નયના લગાંએ નયના લગાઅગે સયના લ
યાર મેરા આલા જોબન મેરા બાલાં સુરત મેરે સૈયાંકી મનકો ન
બાત મેરી ભોલી ઉમર મેરી કચોલી પીયા પાપીકે બોલમાસે સ
ન જાઅરે, મુજસી નાદાંકા દોનાદા કોઇ જોડા ખાવીંદ,
બાડમેં જાએથેહ કમબખ્તની ગોડા ખાવીંદ,
અબ આંખ માર ગબરૂ સે નયના લગાંએગે—દીલદાર॰

૬ ખુનેનાહક.

દાવર દાદર કાદીર સતાર દાતાર આલા 'કેબાર ગફ્ફાર જબ્બાર
એતોરી ગુલકારી પેવારી બલહારી આલમ પર સરદારી કાયમકી કીરતારી
તાપર વારી પતીત તારે લાંખો રબ શરમ ધરમ રાખો, બીનતી તોરી હાં
કરત મીલ નર નારી.

૭ હરીશ્ચંદ્ર.

અરે નાદાન, અરે બે ધ્યાન, જરાતો માન, જરાતો માન,
નખોતુ જાન નહો હયરાન જરાતો માન, જરાતો માન,
કયેસી રાની કયેસી બાની કયેસે લાલાજી કે લાલ,
બાતેં તેરી લમ્બી ચૌરી બાંકી સુખા જય ગોપાલ,
કીકાં માન જો તું ફરમાન તો હો ઇંસઆન તેરા કલ્યાણ.
અરે અગ્યાન નકર હયરાંન, જરાતો માન, જરાતો માન, કયેસી.

૮ લચલા

નજરીયાં મીલાયે જાવોરે મોરે સૈયાં ચંદ્રબદન મીર્ગલોચનીરે મુદી
અંગ સમાંય પ્રેમદાર પીજીએરે ઉમંગ રંગ મન લાય છયલાસી
પૈયાં કનૈયાં સાંવરીયા,

૯

આયાં કરો ઇધરભી મેરી જાંન કભી કભી નીકલે હમારે દીલકા
અરમાન કભી કભી પુછા સએ ફીર આવોજે મેરી જાંન ખતતો
લીખાયા કરો તોબા કરી કભી કભી,—આયા૦
બાલો લગે સુએ કોઇ કાલી બલા કહે હયરાં કરંગે રોજ પરેશા
કભી કભી.—આયા૦

૧૦ બજમેફાની

ારે ગોરે ગાલોંપે શ્યામ મનવારા પ્યારા જગસે ન્યારા.
ંદર કરમ મીર્ગસા રંગકર અંગ સજાકર ઝલકઆલા
ાયસા ગુન પાએ જગત કહાં, મોહે ચાલ પીઆકી અનોખી સમા ગઇ.
પ્રાણ ગએ પરમાતમાં લાગે નેચના બાન.
ઉતપરત હય તુંમ બીના દરસ દીખાઓ આન;

૧૧ ખુને નાહક

નાચેં ગાએ નારીં પ્યારી ચલો બારી જાએ.
હમ જાએ બલહારી પ્યારી ચલો બારી બારી જાએ.
બાગમેં હય ફુલ ખીલે પ્યારી મયે વારી,
હરસુ હય બાદે બહારીરે ધુમ ગુમ દેખેં ગુલોંકી શાના
સયરે ચમન ગુલ ગુલશન હય સોહાના લાતા,
ગુલલાલા મતવાલા હય આલા.

૧૨ ખુરશીદે-જરનીગાર

જીસકા જાની જુદા હો જાવે, ઉસ આશકકો નીંદ ન આવે.
બારા જોબનવા પ્યારી સુરતીયાં, દેખુ તો જીયાં લલચાંવે—મેરીજાન.
ઉંચી અટરીયાં ચંદનકી બારીયાં ચહડું તો જીયાં ઘભરાવે, ઉસ૦
ગહેરાસા કુવા પતાલ જલ પાણી, ભરૂં તો જીયા ઘભરાવે—મેરીજાન.

૧૩ ભુલભુલઇયાં.

વારી જાઉંરે સાવરીઆં તોપે વારનારે.
તન મન ધન સબ તોપર વારૂં, ઘરદર જર સબ તોપે નીસારૂં.
કબ તક કાતીલ બનકર ખંજર મારનારે,

૧૪ દીલફરોશ.

દીલે નાદાંનકો હમ સમજાએ જાએગે.
હીજરમેં જીનકે જાન ચલી હય,
નવોહ અહેલે સીતમ બુલવાએ આએંગે,
સખ્ત પથ્થારસે જીયાદા હય તેરા દીલ કાતીલ,
હુઇ આશાન નાજાબાજકી મુસ્કીલ કાતીલ.
ઉફ઼ે બેદર્દ સીતમ પેશાઓ જાહીલ કાતીલ,
નકીયાં જીબ્હા ગયા છોડકે બીસમીલ્લ કાતીલ.
દહેને જખમ પુકારા કીયા કાતીલ કાતીલ,
કીસે જીખ્મે જીગરકે એહ ચરકે દીખાએ જાએંગે, દીલ નાદાનકો.

૧૫ આસીરે-હોર્સ

જવા દુલાપે હું મય નીસાર મુવે ખુસટમે હું મય નીસાર.
તેરી મેરી જોડી બની મજેદાર અંધીકાંનો જોડી બની મજેદાર.
શાદી કરૂંગા ઘોડે ચહડુગાં ફીર ના કરૂં તકરાર,
મુજે બાલી બનાદે બુદે મંગાદે સાડી દીલાદે તું ચોલી કે સાથ
તુજે બાલી મંગાદુ બુંદેભી લાદું જુતા ગઢાદું મય મોચ્ચી હાથ,
અભી લાઉં અભી લાઉં લાઉ જાન શાદીકો કરો યકરાર.

૧૬ મુરીદેશક

બુટી પીલાકે લુભાઇ ગયા, કોઇ મુઝે
બડી સવેરે જો કોઇ છાને વાકી લંબી ઠીંટ
ઉડત ચીગ્દયા વોહ પહેચાને ગીરી સડક સેંપટ, સવેરે ફેર છનેગી
દુસર પહેરે જો કોઇ છાને વાકે લંબે કાન,
તવા કટોરા બેચ ડાલકે ઘર લોટે પર ધ્યાન, સવેરે ફેર છનેગી
તીસરે પેહરે જો કોઇ છનેજું ભાદવકી કીચ
ઘરકે જાને મરગયે ઓર આપનસેકે બીચ સવેરે,
ચવથે પેહરે જો કોઇ છાને બચ્ચા આપહી આપ
બેજોરૂ બેસુસરે કહો છે બચ્ચેકો બાપ, સવેરે.

૧૭ હુસ્નઆરા

કમર બલખા ગઇ હુઇરે હલકાન.
બદન દુખતા હએ બદન દુખતા હએ હુઇમએ હએરાન—કમર
સજન મેરે હાથોકો દાબ જરા પએરો કો દાબ કહી હુનાન દેખ મેરી જાન
ઇધરે મેરી હડડીભી તોડ ડાલી, પસલી મરોડ ડાલી ઉલટી ઝુંજોડ ડાલી જાન

૧૮ બજમેફાની

મોહે રેસમકી સાડી દીલાઓ.
સાડી દીલાવ ચોલી પહેનાવ એ ધનીયા દુકાનીચાપે મોહેસે જાવ
ગોટા કીનારી દહેલીસે મંગાદો.
લાદોગે નામય કુરબાન હાં હાં મેરીજાન એકવાર બોસા.
સાડી લાદો ચોલી લાદો ફીર બોસા માંગો.
ચાલો મારફીટ આવ, પહેલે પઇસે તો દીખલાંવ,
પાસ પાઇ નહી ચાર મારવાડી દે ઉધાર તોહે પ્યારકી બહાર.

૧૯ ગુણ સુંદરી

કાંતીલ ખુખ્વાર હયે માશુકકે કહેલાને વાલે.
સુરત ચમકાને વાલે રંગત ઝમકાને વાલે.
આફતકે બાને વાલે જાલીમ તરસાનેવાલે.
લેકર દીલ હાથમેં દીલદારસે ફીર જાને વાલે—કાંતીલ૦
માલીકે બાગમેં કયા ફુલ હયેં સબ ડાલી ડાલી.
વાલીને શાનસે કયા બાગમેં હરિયાલી ડાલી.
ગાલ હયેં ગુલ કે જયસે બાલ શુમ્બુલ કે જયસે.
જાલ ગેસુકે કયેસે ચાલ આહુકે અયસે,
સુરત પ્યારી રંગત ન્યારી હીકમત સારી.
તેરી જારી, ઓ કુદરત દિખલાને વાલે—કાંતીલ૦

૨૦ શહીદે નજા

તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે.
વાયદેપે તુંમ ન આયે તો કુચ્છ હમ ન મર ગયે,
કહેનેકો બાત રહે ગઇ ઓર દિન ગુજર ગયે.
ફુલે ફુલે નઆહે ગુલિસ્તાને દહરમેં,
હમ્હો શજર હય બાગસે જો બેસમર ગયે,
કયું ન લીની ખબરીયાં હમારીરે
કારે નયનોને ટોનવા ડ.લારે મન હરલે ગઇ છબઆલી
વાહ કયા ગાતી હો બીબી નિરાલારે તેરે નખરેમેં ગરમ મસાલા
આવો સાવરીયા મોરી સેજરીયા બીતી જાતી ઉમરીયા હમારીરે—તુમસે૦

૨૧ મારે આસ્તી

ગોરે મુંખપર તનમન ધન બલહાર કીનોરે
તોરે કારન બનુંગી ગોવાલની,
ધરૂં ગાગર નર નાગર દુધ ભરકર સબોબાર.
સીરપે ગાગર મોરે ઓર પાંઉમે પઓજન સોહે,
આંખ અંજનકી ઝલક હાતમેં કંગન સોહે
અયસો રૂપાપીઆ સુખ રાજ કરે તન મનમેં
જયસો આનંદ કરે નંદ કુંવર સખીયનમેં
ચાલ ઢાલ છલ બીલકી ચકર કહુંગી બોલ હરબાર કહા દુધલે દુધ

૨૨

તુમને હમારે ઈસ્કી લાગી રહી હુઇ (૨)
પહેલી કસુર હમસે દો અબતક હુવા નહીં,
હમને તુમારે વાસ્તે કયા કયા કીયા નહીં—તુમને૦
આતા હું બડી દુરસે ખાતા હું મલઇયાં,
ચંપેકી કળી તોડકે દેતા હું દવઇયાં
ઇસ્કે ગોલે બનાકે બામપે ફેંકા કરૂં,
તું મુજે દેખે નહી મેં તુજે દેખા કરૂં—તુમને૦
દોસ્તી કરના અસરાફસે કમજાતસે નીભતી નહી.
સોનેકી ઓરહે પીતલકી બોહ છુપતી નહી,
પ્રીતમ બસતહે પહાડપે હમ જમનાકે તીર.
અબકા મીલના કઠીણુ હે પાંઉ પડે જંજીર—તુમને૦
ગઠડી બાંધી ધુલકી ગઈ પવનસે પુલ
તન મનકી ગાંઠ ખુલ ગઇ જબ આખર ધુલકી ધુલ,
કચા સાલુકા ઓઢણા ધુપ પડે રંગ જાય,
પરાઇ સૈયાંકી પ્રીત બુરી ભોર ભયે ચલ જાય—તુમને૦

૨૩ બકાવલી

કોઇ રબકી મરજી કયા જાને દુનીયા મતલબ અપના જાને
જો જીસપર બીયતા બીહતી હયે જાને મૌલા જાને કોઇ,
જો મેં જાનું તું કયા જાને ફુરમાના ઇંદર રાજાને.
નુરીમે નુર સમજાને આદમકો આદમ પાજાને,
જબ રંગમે રંગ મીલા જાને તબ તનસે સંગ છુટા જાને.
કોઇ રબકી મરજી કયા જાને.

૨૪

ઉઠો પીંયા જાગોરે એકેલી ડર લાગે, એકેલી ડર લાગે એકેલી ડર લાગે—ઉઠે.
આધી આધી રેનીઆ કોયલીઆં બોલે, બનમે બોલે મોરરે—ઉઠો૦
આધી રાતે પીંયા આયો, ઇતનેમે હો ગઇ ભોર રે—એકેલી૦

૨૫ ધ્રુપ-છાંય

સંસાર વામે કોઇરે બતલાવો કહીં સુખીયાજી.
રાજાભી દુખીયા ઔર પરજાભી દુખીયાજી.
દુખીયા જગતમે જુવાનીયા નર નારીયાજી.
જુઠી ઉમ્મીદમે એહ જખડા હુએ જીવડાજી.
ટુટી ઉમીદતો ફીર સહેતા હુએ ખુવારીયાજી.

૨૬ આસીરે-હીર્સ

તોરી છલબલ હય પ્યારી તોરી કલબલ હય ન્યારી,
કરો ઘાતોં ન મોસે સાવરીયાં જાન,
તેરી જુલફે હય કાલી તેરે ગાલોપે લાલી;
તેરે નયનાકી લાગે કટરીયા જાન,
જાઓ જાઓ નાદાંન મોહે ન બનાવો જાન,
નયનોસે નયના મીલાઓ મોરી જાન,
'એજી છોડોજી હાત કરો ઔરતસે ઘાત નહીં હોગી યેહે બાત.
એજી વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ.

૨૭ તાનસેન

કંથ બીન રહી એકલી મેરી જાન, કંથ બીન રહી એકલી મેરી જાન.
છોડ ચલા એ ઇમાન—કંથ બીન;
પ્રીતમ બસે પહાડપે હમ જમનાંકે તીર.
અબકો મીલના કઠીન હે પાહુ પડે જંજીર—કંથ૦
ચંદા જો તોરી ચાંડનીરે સુતી પલંગ બીછાય,
જબ જાગું જબ એકલીરે મરૂં કટારી ખાય—કંથ૦
પ્રીતમ તું મત જાનીઓરે તું બીછડે મુજ ચેન
જેસી જહલકી માછલીરે તલફત હું દીનરેન—કંથ૦
પ્રીતમ તું મત જાનીઓરે તું બીછડે મુજ ચેન.
જેસી જંગલકી લાકડીરે સીલગત હું દીન રેન—કંથ૦
લકડી જલ કોયલા ભયારે કોયલા જલ ભઈ રાખ.
મેં પાપન એસી જલીરે ન કોયલા ભઇ રાખ કંથ૦
જો મેં એસા જાનતીરે પ્રીત કીએ દુ.ખ હોય;
નગર ઢંઢેરો ફેરતીરે પ્રીત ન કરીઓ કોઇ—કંથ૦
નદી કીનારે મુડદાં જલરે મેં જાનું કુચ્છ હોય;
જીનકે કારણ ભેખ લીઆરે ઓહી ન જલતા કોય—કંથ૦
કાગારે કાગા સબ તન ખાયો ચુન ચુન ખાંયો માસ
દો નેના તુમ મત ખાયોરે પીંયાં મીલનકી આસ—કંથ
ધાગા ટુટા ફીર મીલેરે કલી તુટી કુમલાઇ
યાર છુટા નહી મીલેરે દગેસે દીલ ગભરાય—કંથ૦

૨૮

હજારો મેરે કાનકા મોતી (એ વાર)
એ મોતી મેરે લાખ ટકેકા ધર છતીયનપર સોતી–હ૦
એ મોતીકી મેરે છાબ ભરી હે જળ જમુનાપર ધોતી–હ૦
એ મોતી મેરા કોઇ ઢુંડકે લાવે આધા જોબન ઉસ દેતી–હ૦
અગલી બજાર મેને મોતીબી ખોયા પીછલી બજાર ખડી રોતી.
એ મોતીકું મેરે બાલ પરોયા આયનેમેં જોતી–હજાર૦
એ મોતીકે બદલે મોતી મંગાદે મોતી બીના નહી સોતી–હજારો૦

૨૯ સુરીદેસક

જગવાળી તે હારી કરતારી કે વારી.
ભુલકારી કુદરતકી હંયે સગરો જગવારી,
લીખત લીખત તુમારો સાર ફુલપાન ડારડાર
કોઇ ન પાયો ગુનકો પીર હરશ જગાત હયે હારી–જગવાળી૦

શેર

રામ ઝરૂખે બેઠકે સબકા મુજરાલેત,જેશીજીનાકી ચાકરીવએસોઉનકો દેત,
તુ માત તું પીતા પ્યારા તુ દાતા તું ત્રાતા તોપે તનમન ધન હય વારી

૩૦ બજમેફાની.

એ કમર પતલી લચક છબ પ્યારીરે, નયના રસીલે ચીતવન મતવારીરે.
મોરી કલઇયાં નાજુક બઇયાં મોરે પીયાકી ચાલ હય નયારીરે
ખુદાને દીલ એહ દીયા લજતે વફાકે લાયે,
મીલી હય આંખ તો દીદાર દીલરૂબાકે લીયે
અજાન કયું એહસહેં જાને મુબતીલાકે લીયે
બસ અબ સંભાલીયે દીલકો જરા ખુદાકે લીયે.

૩૧ બકાવલી.

ઇનકી મહોબ્બત પ્યારમે બંદી ફસી આજારમેં
ઇનદરને દીઇબદ દોઆ પથ્થર બનું સંસારમે,
જબ તકે અપની જાતકી અઓરતસે એ હૈરાન હો;
બેકસન હોબે બસનહો લાચાર બેચારા ન હો;
મુઝસે રજા પાકર ઉધર શાદીપે એ પ્યારા નહો,
વાં તક હમારે જીસમકો પથ્થરસે છુટકારા કહો;
ભલા હુવા નહી દઓલત લુટી, મએં પથ્થરસે છુટી.
તુઝ સાજનકી મેહેરો દયાસે દુખ મટકી મેરી ફુટી.

૩૨ કમનદે જફા

કુદરતવાલા મઓલા તું નીયારાં મઓલા તું નીયારા.
વારૂં તોપે મેરી જાન એજી વારૂં તોપે મેરી જાન,
સંસારવામે સારા જહાંમે નામ તેરો આશકાર.
તેરેહી નામસે બેડા પારરે હોતે હુંએ અએ દાદાર,

૩૩ હામાન

યેહી બદીમે પાયા ગમ, અરે આદમ.
બેદાર રહો હુશીયાર રહો તુમ નેકીમે હરદમ—યેહી,
ઇસ દીનકો લો પએછાન કસો સામાન.
કસે દર્યાંન જરા સુલતાન બના ફીર કાર કહા રહા, હામન
કરો હરદમ રબકી યાદ રહો દીલશાદ,
બદી કરને વાલોંકી હોતી હપે મટી યું બરબાદ.
જો દઔલતે તાઅત પાપે, ઇશ જહાંમેં અસરત પાયે.
મરજાતે તો જન્નત પાયે નાહો યાદ કરીમકી ગંમ—અરેઆદમ

૩૪ દોરંગી—દુનીયા

ખુદ હાથેથી જે થયું કામ થકાવે મન મલકાવે—હરખાવે ખુદ૦
આપ મુવા વીણુ સ્વર્ગે કોઇ કદી નવ જાય.
આહ નીરાહ પરઇ અંકે હતી કેમ ભુલાએ,
તે મનનું માગુ તે મલે મહેનત ફલે.
ચીંતા હળે કામે ભલે વલગે ભલે તે કામ કરે ભાવે—ખુદ૦

૩૫ તાનસેન

પિલે મોકો જામ રંગીલા પિલે મોકો જામ.
પિનેસે હોવે આરામ બાલમ પીલે મોકો જામ,
કયું બયેઠે બે કામ રાજા પીલે મોકો જામ
દારૂ તો પયારો પીએરે રાતાં રાખે નેન.
સુતો સાહેબો જાગશે તો થાશે રંગની રેન—બાલમ૦
ઘોડા મેરા કમચઘેરે દીન થોડા ઘર દુર.
શોજા છોટી કામિની મારૂં જોબન જાએ ભરપુર,
સાંજ પડે ને સાહેબો મારો દારૂડી પીવા જાય.
અડધી રાતે આગણે આવે મારો નાજુકડો જીવ ધભરાય
ઉંચે પાયે ઢોલીયો ઢીલી પડી નવાર.
શાલુડો રંગે ભિજીયો કાંઇ રમિયો નંદકુમાર—રંગી૦
રાત પડેને સાહેબો મારો ન આવે સુવા ઘેર,
શંડોને ઘેર જઇ સુવે મારી આંખે આવે—ઝેર રાજા.
દારૂતો દગ દગ કરેરે પ્યાલો કરે પુકાર,
ભર દેવે મૃગ લોચની તમે પિયોને રાજ કુમાર—બા૦
સુરજ થાને પુજશારે ભર મોતીરો થાર.
દો ઘડી મોડા ઉગજે મારો સાહેબો ખેલે શીકાર-રંગી૦

૩૬

નિસાર તેરે નખરે નાઝો અદા પર નીસાર.
ગોરે ગોરે ગાલો બોશેકે દીલાદે દીલકો હો મેરે કરાર.
પ્યારે પ્યારે હાથોસે ગલે લગાલે, તુઝેકોભી કરલું મય પ્યાર.
ઝાડુભી ખાઉં મયલાતો ભીખાઉં ખાંઉં મય જુતી પયજાર.
હાથોમેં ચુડીયા નાકમે નથની, પાંઉમે મોતીકા હાર,

૩૭ ગોપીચંદ

જાઓજી જાવ કીસ નાદાનકો ફુસલાને આયે.
કિસકો બહકાને આયે કીસકો બહલાને આયે;
બાતો મેંલાને આયે ! ઘાતોમે પાને આયે.
પુરે નાદાન અપની નાદાની દિખલાને આયે—જાઓજી૦
આગે ઉસ્તાદકે ઉસ્તાદી કરને આના કયસા;
દરિયામેં ડાલને દોજામ પાની જાના કયસા
ફિરતે હો ઘેરે ઘેરે કરતે હો હેરે ફેરે,
આતોહો મેરે ડેરે જાતો હો બનકે ચેરે,
જાઅચ બંદો અયસે ફનદે ગોરખ ધન્ધે દો મે ચન્દે૦
કયા હમકો સિખલાને આયે જાઓજી—જાવોજી૦

૩૮ ખુનેનાહક

ચકમાં ચલતાં છલતા જલતા મુજકો એહ કયા દીલમે સમઝા
ચીકના પીતના ફુટકા દમકા પ્યાલા હય એ સમકા.
તેગમારૂં ખનનનનન, જાન જાએ સનનનનન,
બનકે મુરદા ફડકે મુરધાં સાથી હો વહી જમકા—ચકમાં૦

૩૯ ભુલભુલેયાં.

જો પીયાં આયના મોસે સહા દુખ જાયના જીયા જાયે જરાયે સતાયે હીયા
મુજકો માલુમ નથા પહેલે લગાના દીલકા.
મેરે પેહેલુમે હમેશા થા ઠીકાના દીલકા.
યાદ આતા હએ ખુશીકા વોહ જગાના દીલકા.
અબતો મુશકીલ હય મેરે કાંબુમેં આના દીલકા.
જાન લે જાતા હએ કમબખ્ત એહજાના દીલકા,
સુખ પાયેના ગમ જાએના કુછ ભાએના—પીયાં૦

૪૦ ચતરા બકાવલી

જબકે કલંદર બન બન ફીરકર બનદર લેકર આતે હયે.
તાલી બજાના નીસદીન પલછીન બંદરકો બતલાતે હયે,
તુને આકર કયું દીખાયે મોહે બંનદરવાકે ખેલ (૨)
ભોલે ભાલે મનકો ન ભાય તોરા ખેલ ઇનસાંનોને
કેસે પાયા હએવાનોકા મેલ—તુને૦

૪૧ મુરીદેશક

છાંડો છાંડોજી મોરી કલઈયાં દુખાત નહી બઇયાં પકુંમેં પૈયાં પૈયાં.
આહ ડગરીઆં સબ તોરે ડગરોઆં, કરો દેખોજો લડકઇઆં;
કોઈ સખીજો સુન પૈયાં આ આ આ આ જઇઆં—છાંડો૦
ચુરીયાં મોરી કર કાઇ દેખો દેખો તુમ રામ દોહાઈ
કાપે હીયાં જીયાં એમન રસીયા કયાં મન બશીયાં,
આવોજી આવોજી ના તરસાવોજી હે હે હે હે બાકી જનીયાં—છાંડો૦

૪૨ દિલફરોશ

તુમહે દુંગા મય વાકી ખબરીયા જાન.
મુઝ દેદો એ પ્યારી સુંદરીઆ જાન—તુ૦
પ્યારી ચંચલ હય ન્યારી ન્યારી છલબલ
અએ જારે મુવે ચલ ચલ ન ગુલામકા કામલુ.
અક્ષર ક઼ામ કરૂંગા ખુશ અનજામ કરૂંગા,
બસ કુચ્છ કામ નહી જા ચલ ચલ ચોર કહીંકા
અપના કામ કહીતું કર બદનામ નહી તું.
હય નોકર બરતર અફ્સર તુજપર, બદતર અજખર અફ્સર હમપર;

૪૩ અસીરે—હીર્સ.

અમ્મા મુજે અચ્છીસી ટોપી મંગાદે.
ટોપી મંગાદે ઘોડા દીલાદે જોડા દીલાદે, સીલાદે;
ગાડીમે લોટુંગા ઘોડેપે બેઠુંગા હાંકુંગા કચ હું હું હું
આહીસ્તા આહીસ્તા આહીસ્તા બસ થમ થમ થમ,
અમ્મા મુજે બંદુક છોટીસી લાદે;
બંદુક લાદે ભાલા મંગાદે તીરો કમાન દીલાદે.
તોપોકું છોડુંગા કીલેકો તોડુંગા ગોલા ચલાઉંગા, ધરરરરર ધુડીમ
ઝટપટ હો ઝટપટ હો ઝટપટ ફયર ધુમ ધુમ.

૪૪ હરીચંદ્ર

હો ન દીલઆરામ તો કયા દીલકો આરામ, દીલકો આરામ ન તો જીનેસે
આંખોને કાતિલકે બરછી હય મારી [કામ—હો૦
મયેં બનકે મતવારી હું કાતિલ પરવારી, હય જીસે બેજારી, લાચારી—કયા૦

૪૫ હામાન

મારે પડે હમ પ્યારી ફ્બનકે, પ્યારી ફ્બનકે નાજુક બદનકે.
ઇનકાર છોડો યકરાર જોડો, દુલ્હા બનાઉં જાઉં વારી દુલહનકે—મારે૦
મીસરી ખીલાદે શરબત પીલાદે, બોસે દે ડાલ પ્યારી પ્યારે દહનકે—મારે૦
દીલકા ધની હું ઘરકા ધની હું, ગમ્જે દીખાવો મોહે સારે જોબનકે—મારે૦

૪૬ જુલ્મે વહેશી

સૈયાં મુજે હાથોંકે કંગન બનાદે, કંગન બનાદે તું પોહચી બનાદે—સૈયાં.
જો તું કહેગી વોહી સુનુંગા લાઉંગા વોહી મેરી જાન.
(ચલો) તેરી કસમ લાઉંગા વોહી મેરી જાન.
(દેખાજાઓ જાઓ) લાઉંગા વોહી મેરી જાન,
તઓબા તઓબા તઓબા દેખો છોડો ટુટા મેરા હાથ.
(ઉઇ મરગઇ હાએ અરે બાપરે.)
બાલીભી બનવાદું તુજે બુન્દેભી બનાદું તુજે.
હું સલીભી બનવાદુ તુઝે કડે છડે દોનો તહરેદાર.
(હાં) અએસે ચલું, અએસે ફીરૂં. ફીર ન કરૂંગી તકરાર
(સચ) સબ કુચ્છ હએ તઇયાર એક બોસા દીલાદે—સૈયાં.

૪૭ તાનસેન

બદલ ગઇ ન્યનારે છીનત નાહીરે
કાગલ હોય તો વાંચે ફરી કરમ ન વાચ્યોં જાય,
કુવા હોય તો તાગિયેરે સમુંદ્ર તાગયો ન જાયરે—બદલ૦
ખેતર હોય તો ખેડીએરે ડુંગર ખેડયો નજાય,
પરાયે સયાંકી પ્રીત બુરીરે ભોર ભયો ચલ જાયરે—બદલ૦

૪૮ અલાઉદીન

પૈયાં મય લાગુ ઓ ચાચા પીંયારે મોરે. ચીંતા હમારી બીસારે પીંયારે મોરે
ચમકે નસીબો કે તારે પીંયારે મોરે. દેકે રૂપૈયા દુલારે પીંયારે મોરે.
ચાચાને મુઝકો બનાયા ગુલામ ચમન કરજા પીઅર જીગર નીડમ.

૪૯ કમન્દે જફા

ગૌહર પ્યારી જાન હમારી નહો દુખીયા દરદીરે
સોજા સોજા બેદા હશત સાહેબ હમે હમ દરદીરે
દુખમે સુખ તુ માનલે પ્યારી, ગોકે હએ બીપતા હમસર ભારી;
વોહી સુનેગા અરજીરે.

૫૦ ખુરશીદે જરનીગાર.

ફરમાઓ શરમાઓ નહી અબ હજરત સરવરહાં
કૌન હય વોહ તુમને જીસપર તન મન ડારેવાર. ફર૦
ફસકે દામે ઇશ્કમે અબ છુટના હય દુશવાર,
મર છુટા દર છુટા હયરાનહો બન બન જાનસે
હરદમ પુરગમ દીન રતીયાં—ફર૦
જોરવાલે આપથે કયું બને નહી ફોજાર,
દુખ ઝેલે સુખ ઝેલે હય જોર કીધર અબશોર
હયજી સપર બહડ બહડકર બતીયાં ફર૦

૫૧ જંગલી જીવડા (રાગ) સારદા વિજય.

દીવાના દીલડાં ડાહયું જરી તું થારે મસ્તાના મનમાં, માની જરા
થીર થારે કાં નાહક મરવા બની પતંગ દીવે ધારે—દીવાના

શાખી-૫૨

દીવાને દરકાર નહિ, બળી બળી મરે પતંગ
એવો જીવડા જાન તું જુઠો પ્રીતનો રંગ
એવાં જુઠા રંગરે—દીવાના

શાખી-૫૩

જે મુરતપર મોહીને તું તરફડી મર અહી
તેને તારૂ સ્વપ્ન નહિ, મીઠી નીંદર મહી,
મીથ્યા આશા તણે ન તણારે—દીવાના

૫૪ પીસે સરાબ (રાગ) સારદા વિજય

મારી કરીને મોહ બાણુ કવી કુડા કાતીલ થઈ નમને સતાવ
ચોરી કરીને ચીત્ત બાણુ કવી કુડા—કાતીલ
તારા પ્રેમની લગની લાગી મુજે કુડા કામની જવાલા જાગી મને
જાગ જાગ બળું આગથી બચાવ કવી કુડા—કાતીલ

૫૫ કામલતા.

ઉઠાવો નખરાના ટકા હજાર તુતો નાનકડી નાર, બની મોટી સરદાર,
શી જોબનની બહાર, જાઉ બલીહાર (૨)પલકોના પાંચ લાખ પ્યારી રૂપીઆ
તારાનેણોનાં નવ લાખ પુરા, હાંતારા નેણોપાતલી કમરવાહનાજુક ઉમર વાહ
મોહી ભ્રુજ મચકે કમર કેરે લચકે પ્યારી તાબેદાર તારા નખરાં

૫૬ કામલતા

વાટ જુએ છે વાલી રસીક વર રજા અમે તો લઈશું બા પ્રેમ
ગુંથણી ગુથીં છાનાં દુર અમે તો થઇશું બા મને એકલી મુકીને
તમે જાઓ ના થશો એકલા તમેં ત્યાં જાઓ બા મને લાગે છે
બીહીક બધુ ઠીંક છે ઠીક કેમ ? કેમ ખાલી કરો પતરાજી અમે
જીઇએ એમાં રાજી છતાં કરોછો સફાઈ છોડો જશુ અમે બાઇ
હવે આવજો બા (અલી તું) હા આવજો બા કરો અમન
ચમન અમે જઇશું બા—વાટ જુએ છે

૫૭ ભુલ ભુલઇયાં.

છાંડ ચલે મન પરદેશી બન બન ભટકત હાએ હાએ.
અબ કબ લગ ફીરકર આનાજી, છોડ નગર ઘર જોગ પાએતો;
હરસે ધ્યાન લગાના છાંડ ચલે૦

૫૮ લયલા

મન્જેહદારી ગીલોરી ભરી લાલીયાં ચાતુર હું નાર કરૂં નયારા ભયપાર. મારે પાનોંમેં યાર ફંસે સેઠ સાહુકાર અયસો જાદુ ડારીયાં ખાઉં ખીલાઉં મય બીડાં બનાઉં. બીડેમેં છપન મસાલે મીલાઉં. લએોંગ ઇલાયચી ઓર છાલીયાં. શકર બીચ આઇ હમ પાન બીડાં લઇ પકી પકી કલીયાં ગીલોરીયાં બનાઇ. બદી મજહ પાઇ જો રંગીલે કછુ ખાઇ. માનકો પાન હય જાનકો જાન હય, લેલો લેલો આવ આવ ગીલોરીયાં. ખાવ ખાવ હાં હાં રંગવાલીયાં.

૫૯ તબદીલે કીસમત

આગ તનમન લાગી કયસે બુજાઉં.
કયા બનાઉં, કયા સુનાઉં, કલ નપાઉં, જીસે જાઉં, એ કીસીકો દીખલાઉં–આગ.
હાથ ગઇ મય હાર, પાસ નાહીં વો યાર, દાતો કયસે રહું મનગાર.
કંથ બીના મય કામની રોઉ કયસી કરૂં કરતાર,
આ જા જલદી ઓ પ્યારે, ઓ ન્યારે જેસે સુખ પાઉં
મય તુજપે બલજાઉં–આગ૦

૬૦ મારે આરતી.

દુલનીયા બના રહે તેરા રાજ.
ચુનચુન કલીયા મય સેજ બીછાઉં સોવે સાસજીકા છૈયાં.
નનંદકા ભૈયા હમારાં સઇયાં ગલે બીચ બૈયાં.
સોનેકી ઘડવા ગંગા જળ પાની પીએ સાસજીકા છૈયાં
નનંદકા ભૈયા હમારા સૈયાં ગલે બીચ બૈયાં.

૬૧ આબે ઇબલીસ.

ગર્ચે કાલા હૂં જવાન પર હું હસીનોકી જાન,
નામકે હય મેરે કયસા માનો પાન.
બાતય બનાઓ સાથ મેરે આઓ કહેના માન મેરા તું અય જાના
છોડ યહ ધ્યાન તોડ ન તાન સુન લો બાતેં ખોલેં કાન
હય રંગ મેરા કાલા હય ઢંગ મેરા આલા, માહો મહેરસે હયબાલા મેરીશાન
હો દુંગા મેવા લજ્જતદાર લીંબુ નારંગી અનાર મુગ બટારે અચાર
તુઝે હલવાભી ખીલાઉં, બરફી પેડાંભી ખીલાઉં જાનમાલસે હું મય કુરબાન

૬૨ હુસનઆર

એજી જાઓ સજન બડે આએ ચુમો ન મોરે ગાલોંકો,
મોરે ગાલોપે યાર કરે લાખો નીસાર હીરે લાલોંકો
છુએ કોઇ જો નાજોકે પાલોંકો વારે લાખો રૂપયનકે માલોંકો–ચુમે

૬૩ ખુને નાહક

નાચે છુમ છુમ છુમ પ્યારી ગુલશન હય સબ્જહરા પ્યારી
નાચે દીલમીલ ખીલ હાંહાંહાં.
આજ સાજ કરે મેહેર પીયારી રંગ ઉડે ગતરાગ છીડે
બહડે શાન કરે આનંદે કુરબાન દીલો જાન.
આ દીખાએ જલવા પ્યારી ખીલ જાએગી કીયારી. હાંહાંહાં-નાચે

૬૪ બજમેફાની

પ્યારે પરદેશ ન જાવોરે ઓ સાજના
નયનાં બીન પ્યારે તજકર ધીર મોરે નીર બહાવે.
તેરે કુરબાન તેરે કુરબાન પ્યારે દુઃખદે ન પલપલીયાં,
નીસદીન તન જલીયાં કરે ધીન છીન તલમલીયા
બેકરાર હું ન જાર હું નીસાર હું
મેહેરબાન તુ બાર બારકર મીલકર કર રંગ રલીયાં

૬૫ હરીચંદ્ર

અરે નહીં મોકો છોર જારે-અરે હાય ! છોર જાવું કયેસે-અરે.
ચયન કયેસે પાવું મયે. ઓ હમારે બાપ પ્યારે-અરે.

૬૬ વીર મંડલ

ઉડી આવે પંખીડા લાવે પંખીડા પીયાનો સદેશ-હાં હાં
પીયુ તારો ઘેલી પંથ સીધારગો લીધી વાટ વીદેશ
એકલી અટુલી મુકી નારીને બાળે વેશ-ઉડી૦
નાનમેરી હોય ન મોરા, શાનો પડયો અંદેશ
બાગની ભોળી ભુલી ભટકે-એકલી

૬૭ મોહીની ચંદ્ર

અરે હું મસ્તાન પ્રેમની મને કોઇ ન છેડોરે
લાચાર હુ બિચારી છું શીદ ક્યોછો કેડોરે
જુવાનીથી દીવાની છું મારો છોડો છેડોરે-ઘેલા અરે.
પ્રાણુદાન છે પ્રીતમાં પુછી કરજો પ્રીત,
પ્રાનદાન તો સેહેલ છે કઠણુ પ્રીતની રીત
આધાર તું કીરતાર મારો પાર બેડોરે-અરે હું.

૬૮ હામાન.

મેરા ઝમકા તરાના સુનીએ ફીસાનાઅયે શાહ ઝીશાન
હય એ જમાના, દુશમન પુરાના સુનયે ફીસાના-અયે
આબીદ મેરા બાપથા ગયે જંગલમે હામાન,
મેહેર મેયે ઊસકી લાડલી મેરા ભાઇ મુજફ્ફર જાન
મેરી માશી નાદીના દાનાયગાના સુનીએ ફીસાના-અયે,

૬૯ ધુપ છાંવ.

પ્યારે તોરે આસો બાનપર ફીલ હુએ વાલા,
ગોરે ગાલોંપે હુએ દીલ આલા, મતવાલા તું હુએ ગુલે લાલા,
તેરા જોબન હુએ જાની નીરાલા જરા ઐસા તો દે દે દુબાલા,
અરરર અરરર બસકર બસકર—હટ હટ નટખટ બદ ખસલત.

૭૦ ખુરશીદે જરનીગાર

ધુએકી ગાડી ઉડાએલીએ જાએ, પયસેકા લોભી ફરંગી મારે બાપુ
જાત નહીં દેખે જમાત નહીં દેખે,એકહીમે સબકો બીઠાય લીયે જાય
હીન્દુ મુસલમાંન ભંગી ચમારસે, ટીકીટકે રૂપીયે ગીનીએલીયેજાય
દીલ્હી શહરસે ચલે જો મુસાફીર, મુંબઇ,કલકત્તા, ભગાય લીયે જાય

૭૧ હુસનઆરા.

પ્યારી બેહરે ખુદા દીલકો સંભાળીએ નાહક રંજ ન પાલીએ—પ્યારી,
જો ગમ ખાએગી તો પછતાએગી હાં દીલસે ખીયાલ યે ટાલીયે પ્યારી,
વોહ ઘડી આએગા પીયાકોભી પાએગી તબ અરમાંન નીકાલીએ—પ્યારી.

૭૨ ખુને નાહક.

દુર દુર જા પર હો દુર બેશઊર તું, મુહકો તેરે ઝુલસુ મસાની મરજા તું
હોશીઆર બાતે, બેમાર લાતે, બાતે મીઠી કર જાન જારે જારે મુરખ નાદાન,
સુન પ્યારી તું માન જારી ના કર તુફાન,
જારે મુજી શયતાન અરે જા જા જા
અરે આઆઆ હટનલાં ખટનલા ઐસા ઝટપટ ફીલા જાજારે કાલ લંગુર તુ

૭૩ મારે અસ્તી.

જાકો પીયુ અનારી જુવા ખેલેરે અરે હાંરે ઉસ પાપીકે સોગમાં
નારી બેચારી દુખ ઝેલે હાય દેયા નીર દેયા સો પ્રીતી
દીન રતીયાં નીર અખીયા હસે સખીઆ ફાટે છતીયાં હા પ્રાન લે મે
અયસેકી પ્રીત કટારીકા મરના, બેચે ગહેના પાના જાય મોહે રૂલવાય
અરે હાય હાય બીધાતાં સંગ જુવારી દેખ ભયહારીન્યારી ખારી હંયરેઝમેલે

૭૪ લયલા નેહાર.

નગુલ હોતો ભાયે બુલબુલકો ક્યા લાલાજારે
હય ગુલજાર ઉસ્કો ખાર કોઇ જીસકા નહીં દીલદારરે-ન૦
એકલ ચંચલ જીયા કલસે, સોહે નહી સીંગાર,
કારી કટારી લગાય કીયારી, જલાયે જીબાહે બહારરે-ન૦
ચયન પરે નહીં, રયન કટે નહીં, નયન બેહે જલધાર,
કહદે ચમનકી કળીમે-કળીમે, ગુલ હો ગલેકા જો હારરે-ન૦

૭૫ ખુરસીદે જરનીગાર.

ધારકે ધર ચલ જાએ નીડર બતલાદે નગરીઆ
જાનાકે ધરકી ખબર બતલાદે સાથ જરા ચલકે ડગર બતલાદે
ઢીલ મીલકે શંગ જાના, જહાંસે વોહ પાના
પરીકા લા આના, સફરપર બાંધે કમરીઆ.

૭૬ ખુને નાહક.

મોહનીયા પ્યારી સનમસે મીલાવો
જો ચાહો જો માંગો વોહી મોસે પાવો
એહ મુંહ કાલા ઓર મસાલા જાકે ખુશકા ખાવો.
મયજલા હું ઇસકમે તુમ ઓર ન આગ લગાવો
જનમ એહ ગુન માંનુ બીતતી સદા મય કરૂં દેખકે જરત મોરા, છીયરા
ન લો નામ ઉસ ગુલકા ટહલો જાવો
મત માંદ ચાન્દકો ગહન લગાવોજી,
મેરી કસમ તુમ નાહી સુખ ન યેહ સુનાવો.

૭૭ કુલીન કાંન્ત

નમું પદે ગીરીજા પતીને
ચંદ્ર લલામ સદપર તારૂં એકજ શરણુ અમારૂં
પ્રેમ ધરી આપ દયા નીધી સન્મતીને નમું૦
ભસ્મ ધરી, શીર ગંગ શોભે ઉમયાજી સંગ
મચે સંગીત રગ, અને તાલ મૃદંગ, ડોલે કંઠે ભુજંગ
રૂમકુ ઝુમક ઘુંમ તાંડવ કરતાં મચ્યા અખંડ નાંદે નમું૦

૭૮ મુલરાજ સોલંક

સનનન સોહે સાવરીઆ શામ
પ્યારે પ્યારે નયનાંપે વારી વારી જાઉ-સનનન૦
એકતો ડાલે પીયા મુખડેપે આંચલ, દુજે દીખાવે ઊંગલીયાં રામ
તીજે ભરે મોરી છતીયાપે ચુટકી કયા જાદુ ડારે ગુજરીયા શામ
તાકજ જમાવે મોરા જીયા લુભાવે, નયનોકી ડારી પતંગી ગાયા રામ
જાઓ હટોજી ય બધયા મરોરે, છોડો હમારી ડગરીયાં શામ-સ૦

૭૯ સુંદરવેણી.

જોબનના રંગમાં ઝુલે રમશોના જોધશ મનમોહની સંગ—રંગમાં૦
છણુકો કરતી છેલ છબીલી ઠપકો દેઉ દંગ
તુજ સમાના ના શરમ મુકીએ. જો જો મચાવીશ જંગ—રંગમાં.
મદન રંગથી પ્રફુલીત થાસે ચંપાઍલ આ તંગ
મ્હાલશું ચાલશું પ્રીતમે પ્રીત પણુ નહી આવે ઢંગ—રંગમાં૦

૮૦ રાજબીજ

ગણે જુદાઇ પ્રાણ બની શીદ અણજાણ,
મલી આનંદ લ્હાણ ચાલ ચમન ઉડાવ,
તું છે છબીલી નાર, હું રંગીલો ભરથાર,
બન્યું જોડું નીરધાર મણી કુંદન જડાવ,
ઢાંક માથાની વેણ, કાળી નાગતણી ફેણ,
પ્યારી આણી આલી નેણ, જરા ધીરે નચાવ,
વાગ્યો કલેજે કારી ઘાવ, દુઃખ દેણ ભારી,
જરાથા દયાળુ પ્યારી, મને મરતો બચાવ,
જોયું જ્યારથી આ મુખ, કામ આપે બહુ દુખ,
ગયો ચોરી મારૂં સુખ, પ્રિયે પાછું અપાવ,
છું હું દાસ નીરાધાર, તું છે મારો સરદાર,
આવ ધસી ધરી પ્યાર, પ્રાણ ગળે લગાવ.

૮૧ અસરૂમતી

જપતી પ્રીતમની જપમાળ જુવતી જો અલબેલી
જોબન રસ રંગે જોની આ બની ઘેલી
વ્યાકુલ વૃક્ષના વિણ વ્હાલી વેલી—જપતી૦
તન મનમાં વ્યાપી રહયો જોબન વશંત જંગ
રણભોગી રસીઆ વીના રમીએ કયાં રસ રંગ,
જાણ્યું ન જડીઓ કોઇ, રસીઓ રંગીલો.
ચપ ચપ કરતી લેતીજા તું ચલેલી—વ્યાકુલ૦
પેટ દુખ્યે શીર કુટતા સંકટ બાન સમાય,
બલતાને બાલી સખી હૈડે શું હરખાય,
આહા અકલાએ શાને છેલ છબીલી—વ્યાકુલ૦

૮૨ ઉમાદેવડી

જા જારે શું રીસાય રસીલી નજર મીલાવી લે (૨)
ચટપટી ચિતમાં લાગી ચતુરા ચેહેરો જોવા દે,
હીરા મોતી માગ્ય મધુરી, ઝાંઝર ઝમણા લે
મદન અગન તનમાં લાગેલી તરત બુઝાવી દે,
સમતા નથી રહેતી રે સું સલુણી મરમ વચન મુકી દે.
કલ્પલતા છબીલી તુજ છાયે, પામર પંખીલે જા જા રે

૮૩ પવીત્ર-લીલાવતી

કરી વેશ્યાની યારી, બેઠા અટારી. પેલા તમારા પ્રાણ
જાઓ થાવો મૈયારી, ભાભી અમારી—બેઠા પેલા૦
વિંછીનો આંકડો વેશ્યા છે વસમી, જો જો ન થાય જાણ
જાણશે તો ઝેર આણશે ઝાઝું, કરશે રાંડ રોકાણ
જુઓ જલની ઝારી, હાથમાં ધારી—બેઠા પેલા૦

૮૪ જુગલ-જુગારી

વ્હાલમજી સાડી ગુલાબી મંગાવો, પોલકા બનાવો મોતીડાં ટંકાવો
બંગડી બે હીરાની મોંઘી મઢાવો જડાવો—વ્હાલમજી૦

સાખી—

સુરતમાંજ જણાયછે ધુતારાના ઠગ જેવો વાનો પુરશો તેવો ચડશે રંગ
હાંસીના હુલાશમાં રસીલી નારી રીસાઇએ—વ્હાલમજી૦

૮૫ હૃદયભાનુ

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલ બોલો બોલો બોલો મેના બોલાવે
ડોલો રંગ રસિયાજી ડોલો જરી ડોલો ડોલો ડોલો પ્યારી ડોલાવે
મેના તારા વચનની વેણુ વાગી, લાગી લાગો લલિત લ્હે લાગી
મેના વહાલી મેના કે નહિ કે પણ જાગી જાગી જાગી અજબ જ્યોત જાગી
પ્હેલાંપોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો વ્હા વ્હા મેના શું સતી સીતા વિસારે
ચતુર સુજાણ સીતારામ ઉચરાવે પોપટજી પાંજરૂં સોનાનું સજાવું,
લાડલી હું બાલચુ નથી કે લલચાવું સોને રૂપે શું બીડ ભીતરની ભાગી—લા૦
રૂડા સુડાને રંગે રંગે રમાડું પાંખે ધાલીને ફલ મીઠાં ખવાડું
ભાવના ભુખ્યા શું ભાવી ભાવના ભુલાવે—બોલો મારા૦

૮૬ વીણાવેલી

ઉગ્યો સખી ! સજિો શણગાર હાર, ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમાં
જોને પ્રેમ ઘેલી ભુમીના હૈ હાર, જોને ડોલે સૃષ્ટિ આનંદમાં—ઓહો૦
ધન્ય ધરા સુંદરી ! તને, ચતુર ચંદ્ર તુજ કાન્ત
શાન્તિ પાઠ પઢાવતો, સાથીને એકાન્ત,
ધરણી.પડી પતિને પાય, શિક્ષા શિરે ધરેર.
ગુણયલ ગોરી પતિ ગુણગાય, શાન્તિ ચિતે રમરેરે,
ધરોને બ્હેન ! ધરતી માતાનું કહ્યું કાન.
પ્રિતેથી કરો સંસાર સુધારસ પાન—ધરણી૦
ચંદ્ર સુખે ચીઢાઇને, તારાના મુખ શયામ,
શદગુણીનું સુખ ભાળીને, રમે દુષ્ટના રામ,
સખી ! જેને પતિનું માન-તેનાં ગાધર્વ ગાએ ગાન.
પામે દેવી સમાન સન્માન રમે રામા રસીક બઈ તાન,
ધરણી નાર સમ ગૃહિણીઓ, સેવે સ્વામી પાય.
ચતુર ચંદ્ર સમ ધણી મલે, જયાં જયાં ત્યાં ઉચરાય,

૮૭ કુંદબાળા

કાંઇ ચેટક લગાડી રસીલી કર્યો ઘેલો મને તે છબીલી—કાંઇ૦
કાળજડું કોરી તેં ચીતડું ચોરી, કેદી બનાવ્યો રંગીલી !—કા૦
દાદ ન લે તું દવાએ દે તું ! ટવલાવે કાં તું હઠીલી !—કા૦

૮૮ કામસેન—રસિકા

દા. ઉઠી છે દુઃખની દીલમાં, શી રીતે ઠંડી થશે.
આશ લાગી છે જેમાં મુજને, શી રીતે પુરી થશે—દા૦
નજરે દીઠી મેં જે નારી, પરણું ના જો એ સાથે મારી.
તો તો જીંદગી આ આકારી, કેમ કરીને પુરી થશે—દા૦
મેં તલવાર કે ઘી ને મારી, તેવી જોને આ નેન કટારી,
કમલાક્ષીનાં નયનાં કારી, તો ઘા કેમ કરી રૂઝશે—દા૦

૮૯ જગતસિંહ

વીભુ વારે ચડોને મારીરે દીન દાસી કહે પુકારી
કષ્ટોને કાપી, સ્વામી સુખ આપી
આશા પુરો દયા દીલ ધારી—વીભુ૦
જોગીને માટે જોગી વેશ ધારો મલુ મોહન મમ સુખકારી
સહાય તારી દે મોરારી, યાચે બાળા બીચારી—વીભુ૦

૯૦ કરણઘેલો

આંખલડી અણીઆલીરે, જરા નચાવ નખરાવાલી
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા,
ભ્રમર કમાન જરાં ખેંચી ખુણેથી, ક્રોધ કટાક્ષ કર આલીરે
જરા નચાવો નખરા વાલી જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા
ચટક મટક અને ચટકતી ચાલ આમ, ઝાંઝરથી ઝમકાળીરે;
જરા નચાવ નખરા વાલી જે નખરેરે તારા વાલમસને વશ કીધા
ક્યો લટકો મટકો ચટકો આ આલી સતાવો શું હાલીરે;
જુઓ નાચે આ નખરા વાલી જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા

૯૧ કનકુ—તારા

દશા આ શી થઇ મારી કરમની છે ગતી ન્યારી—દશા૦
રમતા રાજ મહેલમાં, વસતા સુખ મોઝાર
સેવામાં હાજર હતાં દાસી દાશ હજાર
ભોગવી આજ લાચારી પડયો વનમાં હું આજારી—દશા૦
ફુલશૈયાં પણ જેહને કઠણ લાગતી રહેજ
સુતી છે પથ્થર તણી ધરતી ઉપર એજ
મહારાજાની કુમારી દુઃખી છે બહેન મુજ પ્યારી—દશા૦
તરશ્યાં ભુખ્યાને અમે દેતાં પાણી અન્ન
ટલવળીએ આ વન વીષે ભુખ્યાં વિણ ભોજન,
પીવા મળતું નથી પાણી રહુ કેમ ધીર હું ધારી—દશા૦

૯૨ માનસીંહ

પાણી ભરવા હું ગઇ તીરે, સાહેલીની સંગે,
આડા આવીને ઉભારે, કુંવરજી નવરંગે,
જલ ભરવાં સરવે ગયાં, એ વાડી મોઝાર,
થઇ ઉભા દરવાન તે, બંને રાજ કુમાર;
રોકી રાખી સાસુજીરે, અમો સૌ પનિહારી,
નામ પુછીને મ્હારૂંરે, કીધી ઠઠ્ઠા ભારી,
શરમાઇ ઉભાં રહયાં, શું અમ અબલા જોર
વિનવણી કાંઈ સુણી નહીં, દેખાડી નિજ તોર,
હઠથી અમે હાર્યાંરે આખર એક સાહેલી,
નામ દિધુંજ મ્હારૂંરે, ત્યારે દિધાં મેલી.

૯૩ મેવાડનો પ્રતાપી ચંદ

અલબેલીના ભરથાર તમે ચાલો,
હાય હાય નખરાલી નાર તું લટકે મટકે હું બેજાર.
છબીલીના છેલા યાર—તમે
વહા! છેલા અમે દીલદાર તું છો આહા! ઇંદ્ર પરી અવતાર
રસીલાના રસિક સણગાર—તમે
ચાલ રંગે જમાડું રાજ પ્રીતી રસમાં ડુબાડું આજ,
ઓહો સફળ આજ સૌ કાજ, મેરૂં મારો તું શીરતાજ-છબીલી૦

૯૪ જયરાજ

છે એક પ્યારો મિત્ર મારો,
દેહ જુદા પણ જીવ એક, અંતર જરી નહીં ધારો.
લાગી પ્રીત બાળપણામાંથી
રાય રંકનું જ્ઞાન નહોતું વાધી પ્રીત ત્યાંથી,
ભેદ નોહતો ન અણુસારો—દેહ૦
પછી સ્નેહી છુટા પડીયા,
એક નૃપ બીજો ભટકનારો—દેહ૦
રાય તો ભુલી ગયો પેલો,
ગરીબ બીચારો એ, દુખે બની ગયો અરધે ઘેલો,
ન્યાય દીલ રાજા વીચારો—દેહ૦

૯૫ વીક્રમ ચરીત્ર

મને સહાય કરસે મોરારીરે, વારે ચડશે ગોવરધનધારી
અહલ્યા ઉગારી, મીરાંબાઇ તારી, એની ચીંતા કરીશ નહી મારી-મને૦
માંજારી બચ્ચાંને બલતા ઉગારી, મોક્ષ દીધો ગજેન્દ્રને તારી,
દ્રોપદીના ચીર પુર્યાં ચાશે તે સહાયકારી—મને

૯૬ વીણાવેલી

અરે શું માનવનો અભીમાન-પલકમાં ટળી જશેરે.
ખરે જેમ પીંપલ ઊપર પાન-પલકમાં ખરી જશેરે.
પલકમાં ખરી જશેરે માટીમાં મળી જશેરે પીતા.
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખનીનાઅ.........રેનથી૦
મુઢ મમતમાં તોયે મરતાઆઆ......રેનથી પામર નર નાદાન-અરે
કાયા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ગાડવો,
સમજુ જને સમજી જઇ અભિમાનને વણસાડવો
અભિમાન એ કૃણીધરને નહીં કુધ પાઇ પે ધાડવો;
રાવણ સરીખે માનથી લીધો નથી કંઇ લાડવો—અરે

૯૭ ત્રીવિક્રમ

પુનમની ચાંદની ખીલી પુરી અંહીરે, શોભે રજની સુંદર શી આજ
હેતે રમિએ સંગાથે સૈયર આપણેરે.
સૈયર કંકણો સોનાનાં કરે ધર્યાંરે. માંહે જડીયાં છે. નીલમ મણી નંગ-હેતે
મળીઆં આજે આપણે, ધરી શોલ શણગાર.
કર કંકણ ચુડી ચમક, ચંદ તેજ એકતાર.
હીરા રત્નથી જડીત ઉરહાર છેરેં, મોતી ગુચ્છ લળકે છે બાજુબંધ-હેતે૦
અંબોડાં ફુલે જડ્યાં, સર સેંથે હીંગુળ
કીધા કુમકુમ ચાદલા, મુકતા માલા ઉર
આરસ પારસ મણી જડેલો ચોક છેરે, તેમાં વસતાં હૈયે નણદલ વીર-હેતે
પેર્યાં ઝાંઝર પ્રીતથી, ઝણણ કરે ઝણકાર,
ફરીએ સૈયર ફુદડી, આ રજની મોઝાર
સખી વેલીઓ ફૂલી વિધ વિધ ભાતનીરે, તેતો આપેછેશી સુંદર સુંગધ-હેતે

૯૮ પવીત્ર લીલાવતી

બાઇ પટારો કેમ ઉઘાડયો, જોઉં કુચી બેસારી કંઇ
સાહેબ બાપા બહાર ગયા છે, શું ગુંઝામાં ઘાલ્યું લેઇ
બધું ઘરેણું કાં લઇ ચાલ્યા, આમ કરી તસ્કરનું કામ
પડશે માથે અરે, અમારે પાછું મુકો તમે તમામ,
ચબાવલા તું, ચડી ગયો છે પરની તારે શી પંચાત.
બસ બસ તારે નહીં બોલવું, હમણા પાછલ પડશે લાત
નીચ જાત ચાકરની તારી, આખર જોડા ઉચકનાર,
આવ રાંડના હવે અડાવા બંદાતો આ ચાલ્યા બહાર

૯૯ વીક્રમચરીત્ર

એ............માથે મટુકી લઈ જાઊં પ્યારા લેહેરી લાલને દુધલડા પાઉં
હું ગોવાલણ નાની નારી પ્યારો મારો છે વિહારી.
રંગે રમાડી રીઝાઉં—પ્યારા—એ૦

૧૦૦ ઉદયભાણુ

મન માયાના કરનારારે, જરી જોને તપાસી તારી કાયા
પુછી જોને તું. પંડીત પુરાણુરે કોઇના અમર છે. લેખે લખાણુા
કાચી છે કાયા આ માટીની માયા છે માટીના ખેલ બનાયા
શાણા તો સમજી અલગ થયા પણુ બાલક-બીચારા લપટાયારે-જરી
લાખોની પાંખો ગઇ છે પીંખાઇ-જેણે મુછપર લીંબુ ઠરાયા
કાળના ફોવાડેથી કોણુ બચ્યું ભલે ભલે હોય રંક માહા રાવારે-જરી
સંધ્યાના જેવા રંગ-સોનેરી વંધ્યાને લાડ લડાયા
જોબન ને તન ધન તેવાં સમજવા પાણીમાના પછડાયારે-જરી

૧૦૧ નવલ-કુસુમ

અમર કરી લેને માનવ દેહધારી, પ્રેમથી કરી હરીરસ ભારી—અમ
નાહક આ તક અણમોલી જાશે, સમજ તું જરી સમજ તું જરી—અ
કાચા સુતરને તાંતણે જો બાંધી આ જીંદગાની છે
દરિયા તણા મોજાં સમી તું જુઠી જાણુ જુવાની છે
માટે ભજ હરી હરી ભજ હરી, હરી ભજ હરી હરી ભજ હરી—અ

૧૦૨ મુલરાજ-સોલંકી

ધીરી હાં ધીરી હાં બાલા ધીરી રે ધીરી.
એ સમય પણુ આવશે નાવલો રમાડશે લડાવશે ખીલાવશે રસ રંગે ભીંજાવશે
સખી ઓ સખી સત્વર આવો બાગ મહીં કો ચોર જણાયે
ચોર નહી તું ચોરક ચિતની તુંથી તનમન સર્વ લુટાયે
કદી ફરી બોલાવશે પણુ પ્રાણ કહી આ બેઠી મને પ્રેમ માળ પહેરાવશે-ધી૦

૧૦૩ મીઠા જહર

હાય હાયરે નવાબ, તેરા ખાના હો ખરાબ
મુઝે દુલ્હા બનાકર લુટા-હાય હાય હાય હાય
બાતોમેં ઘાતોમેં ઇન બદ્દજાતોંકી મેરા
ધરભી ગયા જરભી ગયા મરભી ગયા હાય
લ નોટ દે ચોટ કહાં ચલ દીએ લે લોટ—હાય

૧૦૪ મોહીની-ચંદ્ર

ધીરી ધીરી સુંદરી જરા ધીરી, તારા વાંસે લીધીછે ફકીરી—સુંદરી૦
નયન મીલાવો પ્યારી, હસી બોલાવો આપીશ આખી અમીરી—ધીરી૦
રૂપે રીઝાવું કહે તો સોને મઢાવું દુર કર તું દીલગીરી, એજી દુર—ધીરી૦
ધીરા ધીરા કુંવર જરા ધીરા, સગા માડીના જાયા ઓ વીરા—કુંવર૦
જેવી પોતાની તેવી નારી પરાઇ, પરની પરભવની પીડા
રાવણુ રોળાણો દુર્યોધન દબાણો કીચકના થયા ચીરા કૈયા કીચકના—ધીરી૦

૧૦૫ કરણુ ઘેલો

જાઓ જાઓ ન સતાવો સાંવરીઆ.
મોરા નાજુક તન ગુલજાર, વાપે ફુલ સીંગાર,
કાંહે નજર લગાવો સાંવરીઆં—જાઓ૦
મોરા જોબન ઝુમકેદાર, હટો ક્હે સરમાવો સાંવરીઆં—જાઓ૦

૧૦૬ મીઠા જહર

માન ગોરી ન મોરી ઠઠોરીયે, નાક ઘિસતારે,
ચલરે ગોરી બનાવન વાલે, ગોરી બનાનેકા મુંહતો
બના લે મેરા ન પીછા લે જારે રિઝાલે—જા જા જા
રહમ ખુદારા પરી દિલારા મયે હું ગુલામ તુમ્હારા
વાહવારે સપેરે પુરે લુટેરે યે હથફેરે
યે ગુન તેરે અયસે તો મેરે લાખો હયે ચેરે—જા જા જા—માન૦

૧૦૭ મીઠા જહર

અટારીયોપે ગિગ કબુતર, આધી રાત
સુન ભાઇઓ મોરી હમ તુમ કરે દો દો બાત
નહિ નહિ દીવશ ભાઇ તેરા જાગે સારી રાત
ખેંચ લાયા હય ભલા કૌન સરે બામ મુઝે
લોગ કરતે હયે તો કિસ નામસે બદનામ મુઝે
રાતકે વકત દો પાઉઓ છુપકર આના
આપહી સોચ લેં હય આપસે કયા કામ મુઝે

૧૦૮ પ્રેમકલા

અતુલ શણુગાર છો—વાહ—વાહરે, હૈયા તણા હારછો—વાહરે—વાહરે,
સંસાર સુખછો વ્હાલી મારૂં તું તું મુજ જીવન આધાર છો—વાહરે-વાહરે,
પ્રાણુ છબી શું ચીતરી વારૂં તન મન ધન
ભાગ્યોદય મારો થયો, મલ્યુ અમુલ્ય રતન
જન્મ સાર્થક મારૂં સરવે પીયું તું જડાઇઆ રદય મોઝાર છો
વાહરે—વાહરે—અતુલ૦

(દોહરા) સાચી પ્રીત કોણુની?—૧૦૯

સાચી પ્રીત પતંગકી, દેહ કરે કુર્બાન,
બેશ વિચારણુ ધાનનો, ભમી ભમી દે જાન
ચિરાગ નહીં પરવા કરે, બળે ધુનમાં મસ્ત.
રાંકપતંગ બળીમરી, પ્રીતમાં પામે અસ્ત.

(દોહરા) પ્રીત કોણ સાથે કરવી?—૧૧૦

પ્રિત વાસે કિજીએ જો પ્રિતકી જાને રીત,
મીત્ર અનાડીએ કદી બીના કરો કોઇ પ્રિત,

૧૧૧ મીઠા જહર

અરે શું માનવનો અભીમાન—એ રાહ

લગે યે નયન મોરે શરમાન લગન યે બુરી લગીરે
અચાનક ઘાયલ ભઇ નાદાન જીગરમેં છુરી લગીરે
નીંદ નયનોકી ભગીરે, પહરો અનજગ જગીરે;
દોહી દિન પહલે ગતિ મોરે મનકી હાં યે નથી
મોરે બદનમેં કસક મદનકી હાં—યે નથી
પતલી કમર ઇતની નથી, યે નયન મતવાલે નથે
હાં પાસ ઇન્કે કુન્દ છુરિયાંથી મગર ભાલે નથે
યે રિસ્યાંથી બે બટી જહરી નથે કાલે નથે
પલકે ભવે જો કુબ્જભી થે આફતકે પર કાલે નથે
બને અબ ખાસે તીર કમાન—લગન૦

૧૧૨ સૌભાગ્ય—સુંદરી

ચાલો સાહેલી (૨) ભુવનેશ્વરીના સૌ મળીને દરશન કરીએ;
દુઃખ હરનારી સુખ કરનારી મુર્તિ માની અંતર ધરીએ,
ભાવ ધરી જો પુજન કરીએ તો ભવસિંધુથી તરીએ,
ચુવા ચંદન કુમકુમ કેસર, અરચન કરીને મન ઠરીએ,
અબીલ ગુલાલ ને પુષ્પ માલથી માને વધાવી મંદીર ભરીએ-ચાલો૦

૧૧૩ કનક—તારા

કહું શું મુજ વૃતાંત પિતા સમ પ્યારા નથી રહી સીમા કંઇ પિના દુખની મારા
મુજ પીતા હતા ભુપાળ શુરવીર સારા મુજ કાકાએ કરી કપટ તેમને માર્યા
મુજ માતાને કેદ કરે દુખ ધારા, ખુન કરવા માટે કર્યા અમોને ન્યારા
હમો બ્હેન ભાઇને ખુનીએ વને ઉગાર્યા, લાવ્યા ઉપાડી મને અંહી લુટારા
છે ઉદયસિંહ મ્હારાજ પીતાજી મારા, મુજ ભાઇ કનકથી છુટી પડી હું તારા

૧૧૪ કુંદબાળા

એક છેલ નાર કરી જુઠ પ્યાર ચહેને હજાર નરને મારે
જોતા લગાર પાડે શીકાર પગમાં હજાર મદ બહુ ધારે
પ્રગટી વીકાર વશ કરી ગમાર કરી હાડમાર નચવે ભારે
દુખ બેસુમાર દે દીલદાર નવલે કરાર જનને કયારે
જે મારનારને તે તારનારનું રૂપ અપાર સુંદર ધારે
ફુસલાવી યાર કરી દે ખુવાર કરતાં વીચાર જન મન હારે
ઉર ભરી અંગાર ગણી હેયાં હાર નર ધારી પ્યાર ભેટે જ્યારે
જગતની ઉતાર દીલ પ્યારી ખાર દે તાર તાર કરી તે ત્યારે

૧૧૫ મીઠા જહર

મેરી ફુલતી ફુલતી જોબનકી ડાલ રખ્ખુંગી ક્યસે સંભાલકે
એ જવાની દિવાની આ ગઇ કહાં રખું મએ ઇસકો સંભાલકે
યહાં જોબનકે હમલે નીરાલે વહાં કંગનને પાઉ નીકાલે
પડે હો હો મુસાબતસે પાલે ઉસે તાલશ કરત જાઉં તો ઇસકો રખ્ખુગી
કએસે સંભાલકે—મેરી૦

૧૧૬ વીણાવેલી

પાતળીઆ પરીશ્રમ લ્યો શાને પોઢોને મારા સમ મારા સમ છે
ચાલોને ચપલા આવું હું આંટલે, નાજી મારા સમ મારા સમ છે
ચિન્તાને ટાળવી પુંઠ ન ભાળવી, લુંડીને ભાળવી
આ......પ્રાણ પતિ મારી વતી—પાતળીઆ૦
૧–રસીલી તું તો રોજ હસ્તીને હસ્તી ૨–સતી પાસ પતિને હોય કે તસ્દી
અલબેલી રખે રમણ વ્હારે તેને ધન્ય તેને ધન્ય છે
પતિની ઉદાસી ટાળી રહે દાસી–આ...શાંણી સતી ભાગ્યવંતી–પાતળીઆ
૧–ચાલ્ય ચાલ્ય તોયે થોડેક આવું ૨–જાઓ ત્યારે મારેજ નથી જાવું
તારા જેવી સતી સુંદરી પામે વાહરે તેને ધન્ય તેને ધન્ય છે
મોહની માળા જપે બેઠી બાળા, છબીલા છોગાલા
આ આ......શાણી સતી—પાતળીઆ૦

૧૧૭ મુળરાજ સોલંકી

રંગે ભર્યો આવો આવો રસીલી હેતેથી હૈયાંશું ચાંપીએ
સુરત મીઠી મીઠી છેલ છબીલી હેતેથી હૈડામાં ચાંપીએ
ફુલાં ઝીણાં પલ્વ સમાણા ચુમુ અધર લાલ પ્રેમથી
ગોરા ગોરા ગાલ ઉપર હું રાણી મારૂં તો જરાક એમથી
વાહ વાહરે ઘેલી વાહ વાહ છબીલી પોતાના કીધાં ન ભુલીએ
બદલામાં બહુથી બાંધી રંગીલી આવો ઝુલાપર ઝુલીએ—રંગે૦

૧૧૮ વીણાવેલી

સુંદર શામળીઆ, નામ જપીશ નિત્ય તારૂં
મન હર ના મળીઆ, કાશી કરવત ધારૂં
શામળા શણુગાર તમારા, કાળજું હરયું કામણ ગારા
વિનવે કરગરી દીનદારા દર્શન દો દીલદાર તમારા,
કયાં હું કહું દુખ મારૂં—સુંદર૦
આસપાસ નહિ વાસ નીહાળું, અહહ ત્રીભોવન ભાસતું કાળું.
નીરખું નહીં કદી મુંખડું રસાળું, જઇ હીમાલય ગાત્ર હું ગાળું
સાક્ષી દેવ દયાળું—સુંદર૦

૧૧૯ માધવ વિલાસ

બળુછું પ્રેમ આગમાં (૨) મને કોઇ બચાવો રે
કોઈ બચાવો રે, એની મારી વારે ધાવોરે—બળુંછું૦
હેરાન છું બેભાનછું મને શીદ સતાવોરે

૧૨૦ પવીત્ર લીલાવતી

પ્રીતી પાતરની કરનાર, સરવે મુરખના સરદાર;
નીતી નીપુણુ ગણે નાદાર, પીડા પામે અપરંમપાર—પ્રીતી૦
જેની સાથે જવતળ બાળી, માત પીતા પરણાવે,
એને ત્યાગી નીરભાગી નર, આપણી પાસે આવે—પ્રીતી૦
પતિ સુખ પકવાન સરીખું, ત્રપ્ત થયા નહીં તેથી.
ગણીકા ગમન વમન સમ ગણવું, અરે થશે શું એથી—પ્રીતી૦
શું એનાથી કારજ સરશે. એ શું સારૂં કરશે;
સ્વાન સમાન સદા અથડાઇ, મોત વગર તે મરશે—પ્રીતી૦

૧૨૧ ચંદ્રહાસ

થયા છોરે પતી તેજ પ્યારી તનના ઉર હસી વરી આજે
છેલ છબીલા રૂડાં રંગીલા, રાજપુત્ર પ્રખ્યાત,
જોયા બાગે, અનુરાગે, ચીત લાગે. કેમ ત્યાગે—પ્રભુ૦
મેં તનમન ધન તમને અરપ્યું થઇ રાજી—થયા૦
કૃષ્ણ કૃપાએ તમોજ મળીયાં, દીલમાં જે ચીત ચાહ.
નોવુ નકી, નોતી વકી, નીસા પકી, વીધી લખી,
પ્રીયા ઉત્તમ તન બની દેવ સુંદરી, પદમણી મળી આજે
મ્હેલ જતાં તેદી તરછોડી, હવે ન મુકું હાથ;
ચાલો આવું મન ભાવ્યું, કેમ નાવું. પ્રીય કહાવું.
હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા જેમ પ્રેમ છાજે—થયા૦

૧૨૨ ઉમા દેવડી

છોડો છોડો છબીલા જાઓ હઠો હઠીલા મારી લુટાશે નવલખ—છબીલી૦
તમે મ્હોટા પુરૂષ માહારાજ, પાણી પ્હેલાં બાંધી લ્યોને પાજ—મારી૦
વાહ વાહ વચન રસીલાં, તારા નયન રંગીલા
ગોરી ગાળે ગરવને ગુમાન રસીલી પ્યારી૦
લાગે જેને પ્રીતનુંજ તાન, ગણે નાના મોટા સૌ સમાન—મારી૦
કંથન કયે જગમાં બધા, વિરલા પાલણહાર;
પ્રીત ભગત ભામા સદા, વચન નીભાવણહાર.
મુકો મુકો માનુની ગુમાન, શાણા દાસીછું તારી સુજાણ.
ચાલો ચાલો ચતુર પ્રિય પ્રાણ—છોડો૦

૧૨૩ — અશ્રુમતિ

તગદીર ખુલા તસવીર નજર આતી હે, માસુક તુંહી ખુલ'મુખ મુજે ભાતીહે
તેરે ગાલ ગુલાબી નેન અજબ કાંતીહે, તેરી પતલી કંમર જેસી કમાન
મીલજાતી હે.
હુસ્નોપે તેરેમે ભવર કમર બીલહારા, તેરી નાજુક અદાને મુજે જાનસે મારા
તેરી આંખ ચમકતી રાતદીન દો તારા, તેને મારા ચરમ સમસેર ખે'ચદો ધારા.

૧૨૪ — ઉદયભાણુ

સાહેબા સલુંણા નાની નણુદલના વીરા,
લાલ લટકાલા મને (૨) આછા આછા ઘાટ ઘડાવો મારા સાહેબા
સરખી સહયર મળી હાંસી કરે છે,
બાજી મર'ઘું બાઇ (૨) વેલા વેલા સોનીડા તેડાવો મારા સાહેબા
નાતું શું નાથ એક ઝુમણું ને મહી જીણા જીણા હીરલા જડાવો
નવસેરો મોતીનો હાર મારા સાહેબા જીણા જીણા ચીલમ મુકાવો
જોગવાઇ જાસતી જો હોય મારા વાલમાં કંકણુને માણેક મઢાવો
ગરીબ ધણીને બાઇ ઝાઝું તે શું કહીએ બસ આટલેથી મનવાલીને રહીએ
બાઇસાહેબ મોટા એક પાણો માગી લઈએ—સાહેબ સલુણા

૧૨૫

બટવા ગુંથન દેરે મીઝાજવા—બટવા૦
આજ મોરે બાજેકા બાળા જોબનવા—બટવા૦
ચીકનેમે' ચીકના, પીપળકાં પતવા દુસરા ચીકના ઘીઇ
તીસરા ચીકના ગોરીકા જોબના, યારોકા લલચાઇ જીવ—આજ
નદી કીનારે પંલગ બીછાયા, પાયા ડુલ ડુલ જાય.
કીસ પાપીકી નજર લાગી. મેરા પરદા ખુલ ખુલ જાય—એજી
નદી કીનાારે બગલા બેઠા, ચુન ચુન મછલી ખાય.
બડી મછીને ડંખજ મારા, તલ૫ તલ૫ જીવ જાય—આજ

૧૨૬ — વીક્રમ-ચરીત્ર

કાઇ દુધ લ્યો દીલ રંગી. શોખીલા શાણા ઉમંગી હો—કાઇ૦
કેફી પીયે કસુંબલો, ગાંજો પીએ અબુધ,
દારૂ દીવાના પીયે, ડાના પીયે દુધ—હાં કાઇ૦
એક અમી રસ દેવનો, બીજો રસ છે પ્રેમ.
ત્રીજો રસ ગોરસ ભલો પાધે કાયા હેમ—હાં કાઇ૦
ગોરી ગરવી ગાયના, ગોરાં મારાં દુધ,
હું પણ ગોરી ગોરડી ગોરૂં દીલ છે શુદ્ધ-હાં. કાઇ૦
હેમ કટોરો હાથમાં માંહી અમૃત સાર
ચતુર હોય તે ચિતવે ગુણ સમજે ન ગમાર

૧૨૭ કળાવતી

મારા પીયુ લાગી તમથી પ્રીત, ક્યાં તજી જાઉં હું વાલમાં—મારી૦
તમવીણુ ચેન નહીં પછી કેમ ચાલે, મારે મન ઘડી યુગ જેવી જણાય,
બેટા છનનનનનનનનનન—મારી૦
(દોહરો)—સાચી પ્રીત મીનની જલ વીણુ જીવે કેમ !
તમ દર્શન વીણુ તરફડે આ જીવન પણુ તેમ—મારી૦

૧૨૮ બાહારે ગુલશન

કસુંબી કસુંબી કસુંબી રંગ હો ગએ.
એકતો મેં નેના કસુંબી કસુંબી રંગ હો ગએ (બેવાર)
કાં કાં જાગે સારી રાત નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.
એક તો મેં રાજા મેં રાજાકી બેટી (બેવાર)
મેરા સૈયાં હે નાદાન નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.
એકતો મેં પાનો મે પાનોસે પતલી મેં પાનોસે પતલી (બેવાર)
સજ્યા હે સોલે સણુગાર મેં નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.
એકતો અંધેરી અંધેરી અધેરીસી રતીઆ (બેવાર)
બની છાયાં ઘમઘોર નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.
એકતો મેં બાલી મેં બાલી મેં બાલીસે ભોળી (બેવાર)
મેરા સૈયાં હે નાદાન નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.

૧૨૯ ભજન રત્ન

તમો સુણો અરજ ઉર મારીરે, ઘરમાં ગરવા ન દે ઘર નારી,
કહેછે ચોળી શીવડાવો, રેશમની સાડી મંગાવો,
ગજરા બંગડી કરાવો પીયુ મારી
પેટની ખાતર હું કરતો લાચારી,
ક્યાંથી શોધી લાવું વસ્ત્રો ભારી,
ગયોછું હારી હું નીજ નારી, આવી દશા થઈ મારી—તમો૦
થાશો ન કોઇ ઘરબારી સંસારી, પ્યારી પરણેથી થારી ખુવારી
શીક્ષા સારી, માનો જે મારી, આથી અકેલો જીંદગી સારી—તમો

૧૩૦ રામ—ચરીત્ર

ભલે જાઓ સીધારો મારા બાલ, (૨) માજી નવ દુખ દીલ ધારોરે,
બાળ પણુ જાઓ શત્રુકાળ, રણુ ભુમી રંગી માતા રાક્ષસ રૂધીર થકી,
પ્રગટે મા પાસાંનો પ્રતાપ, થાઓ બસ જય જય જય જય જયરે—બાળ૦
દળી દળ દુશમનને કેરૂં, દુનીયામાં છાપીશું. દેવ દશરથ કેરી છાપ,
થાઓ બસ જય જય જય જયરે—બાળ૦
વ્હેલા વ્હેલા વલજો વ્હાલા ? વીજયની માલાધારી,
જપુંછું વીજય જપ જાપ, થાઓ બસ જય જય જય જયરે—બાળ૦

૧૩૧ મુળરાજ-સોલંકી

ગુલાબી મધુ પાજે મારા લાલ. મારા રંગ ભીના માહા રાજ,
મારા રસીક છબીલા રાજ—ગુલાબી૦
કામની કેરો કંથડોરે જોબનીયાનું જોર.
રસીયાનો રસ પ્રાણુ છેરે મીઠો મધુરનો તોર—ગુલાબી૦
એક બુંદ બંધન હરેરે પ્યાલો હરે સહુ પાપ,
શીશો સરગનો સાથીડોરે આપે આનંદ અમાપ—ગુલાબી૦

૧૩૨ કરણઘેલો

ચાહે તું ધીક્કાર માર પ્યારમાં બોલાવીને,
પ્યારમાં બોલાવી પ્રાણુ સુખમાં ડોલાવીને—ચાહે૦
ચુક પડી ક્ષમા કર કોલા હવે.
શાન્તિ તું પમાડ વીરહ અગ્નિને ઓલાવીને—ચાહે૦
તારા સમાન નથી વ્હાલી બીજી મને
માન મુક માનીતી મન મેદને ખોલાવીને—ચાહે૦

૧૩૩ કનક-તારા

સુલભ સબરે ચલ જાઓ અબ સુંદર પ્યારે.
તુજ હો મારગ સુખદાઇ એ આશીષ હમને સુનાઇ, સુખદ હો અબરે—ચલ૦
ગુરૂ સુમરનમેં ધ્યાન ધર, સુફલ હો તેરા કામ,
નીતી ન્યાયપર રહેનેસે, પાવે સુખ આરામ—સુલભ૦
કભુ આન પડીજ તવાઇ, કેબિપત કછુ બનઆઇ ધીરજ ધર તબરે—ચલ૦
ભજન બખત નહીં ચુકના, રહેના ખુબ હોશીયાર,
સચ્ચા માલીક સંભુ સદાશીવ, રખ ઉસપે આધાર—સુલભ૦

૧૩૪ સૌભાગ્ય-સુંદરી

ધીમાં ધીમાં ચાલો મારા પ્રાણુરે,
પગ નાજુક તમારા આ મચકાઇ જાશે, કમર લચકાઇ જાશે ઓ સુજાણુરે
નાજુક વેલી ફુલસમી, કોમળ આ તુજ કાય,
ધડકે છાતી શ્વાસથી, એ અચળથી ઓળખાય,
પરસેવાનાં બીંદુ આ બાઝયાં મુખે, મુખ રાતું થયું થાક અતી દુખે,
આ છાતીપરે લ્યો વિસામો સુખે—ઓ સુજાણુરે—ધીમા૦

૧૩૫ વીણા-વેલી

ચાલો મારા ચતુર સુજાણુ હાં હાં મારો નહી નયનાં બાણુ હાં હાં
કાળજે ઉતારી તારી મુરિત રસીલા પ્રાણુ—ચાલો૦
ઘાયલ કીધો ત્હેં પ્હેલાં ધુતારી મારી નયનો માર
દાઝયા ઉપર લુણુ વચન લગાડી પુરો કર્યો લાચાર
નખરેથી ભેવટ નાજુક નાજુકડી, માર્યો ત્હેં હાય હાય ઠાર ઠાર.
રસીક વર માર્યો ત્હેં હાય ઠાર ઠાર—કાળજે૦

૧૩૬ પવીત્ર—લીલાવતી

સખીઓ નિજ નિજ નિતી ધર્મ સદા સંભાળીએરે,
પરમ પવીત્ર પતી વ્રત પટકુલ કરી પરીધાન
ભાવ સહીત ભકતીથી નીત ભજીએ ભગવાન,
એવા ઉતમ ગુણુથી ઉભય સુકુળ અજવાલીએરે—ટેક
નજરે નજર ન જોડીએ, નાથ વીના નર સાથ
પરનરને નવ આપીએ, તાલી હાથો હાથ
હસવું રમવું જમવું એકાન્તે નવ બેસવુંરે,
પતી વીણુ પતીના પણ સદા મીત્રોની સંગાથ—એવા૦
નાથ વીના કરવી નહી વીનોદ ક્રીડા વાત,
વીશ્વ વીરૂધ ન વર્તવું, ભલે તાત કે ભ્રાત,
નીરલજ નટખટની સોબત તજવી સુજાત—એવા૦
કુષ્ટી કદરૂપ કુબડો, નિરધન નિરબલ કાય,
મતીહીણુ પતીત પતી મળે, એ સતીને સુર રાય.
જોડી પગ અંગુઠે દ્રષ્ટી આધુ ઓઢીએરે,
સુખકર સાચવીએ સૌ સાથે સંપ શદાય—એવા૦
ઊંચે સ્વરે ન ઉચરવું, મુકીને મરજાદ,
કુલીન બ્હેન કરવો નહી વડીલથી વિવાદ,
ચંચળ ચાલે ચટક મટક ચતુરા નવ ચાલીએરે,
શિવસુત કેશવની શીખામણુ અંતર યાદ—એવા૦

૧૩૭ ઉમા દેવડી

નથી જગતમાં સાથ સંબંધી વીના ત્રીભુવન નાથ
શું ફોકટ ફાંફાં, મારે મુરખડા, ભરે આભથી બાથ
કમળપત્રપર જળ બીંદુને, સુકાતાં શી વાર
શ્રાવણુની જળ ભરી વાદળીઓ, વીખરાતાં શી વાર
જીવતર સમજવું તેવું, આખર ન લેવું દેવું
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ
પંથી જીવ પામી ગયો નર ભવ નગર બજાર
સોદાગર સમજી જઇ, કરો પુણ્ય વેપાર
જીવ જવું છે ખાલી હાથ અંતરમાં પાપપુણ્ય સંગાથ

૧૩૮ કળાવતી

સ્વામી મળવાની લાણુ, ચહાય આ પ્રાણુ રે? સ્વામી.
તુજ આધારે જીવન દોરી, કરો શું વખાણ! સ્વયંવર લાણુ.
તારે હાથ પ્રાણુ, લેજો મારા પ્રાણુ, પ્રાણુ પ્રાણુ પ્રાણુ, સ્વામી,
હવે ચાલો, બહુ ગાલો, વખ્ત ટાલો જરી ભાલો.
કાક પકડે, બાજી બગડે! મશે હાણુ સૌ ટાલે—સ્વામી

૧૩૯ સરદારબા

ગાજે ગગન ઘરરર મગન ઘરરર ઝબકે વીજળીઓ ઝરરર
વરસે વરસાદ ઝરમર વરસાદ ઝરમર વીયોગીના ચીત ચરરર
બીની બાળા હાય અરરર, સ્વામી સોડે પેસે સરરર—ગાજે૦
હરીયાળી ભુમી બળી હરીયાળી વળી વન હરીયાળું સંજોગમાં
અરે વીરહે ઉઠે અગનરે સજની મદન પીડા ક્યાં કહીએ
બાળા રહીયેરે મનમાં મુઝાયરે સજની
નદીઓ ખરરર નાસતી, સાગર સ્વામી પાસ
મોર મધુરીને મળે ચટપટ લાગેરે આવે સામે ભોગી ભેટવારે
માતાજી મ્હેર જો કરે કુમારી કોડે કરગરે મચ્યો મદન મહાવીર
મદન માહાવીર થઇએ માતાજી અમે ચરરર થઇએ થરરર અરે અરરર—ગાજે

૧૪૦ ઉદયભાણુ

પંખી પરદેશી ચિત સોંપી હું આ ચા...લી.
મનને ભાવે તે કરજોરે પુંન્ય શાંચ...લી
તરસ્યાને ટીંગળાંવવા પડદે રાખી પ્રીત,
પુછુ પ્રવીણ પંથીએ, કોણુ ગામની રીત.
શુભ સંદેશો લઇ સંચરજો હું આ ચા...લી
મહા મહીનાનું માવઠું જંગલ મંગલ ગીત,
સમય વિનાનું બોલવું ત્રણેની એક રીત,
વેળા મંડપ માંહી મળજો હું ચા...લી

૧૪૧ અસારૂમતી

શું નટવર વસંત વેષ લેઇ નાચી રહયો નાચી રહયો જગ નચાવી રહયો
કોયલ મધુર મુરલી બની છેડે નટવર કાન
વિરહ ઘેલા ગોપી ગણું તજી નીકળી અભીમાન
રશીઆ વિનાની બની બાળાઓ બાવરી
વેણું વસંત ચિત વિંધી ગયો—શું૦
શીતળ સુખકર પવનની લ્હેર ઘુમે ચોપાસ
જાણું રાધા કૃષ્ણુજી રાસ રમે છે ખાસ
વિધ વિધ પંખીના વેણુ ઘુઘરી ઘમકેરે
મહિં મહિં મેનાના નાદ ઝાંઝર ઝમકેરે
નવ પલ્લવ વાઘો ધરી, પચરંગી શીરપાઘ
ફાગ લાલ સાથી રમે મદનરાજ મહાભાગ્ય
લ્હેરી લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં
પ્રીતિ ગુલાલ લાલ છાઇ ગયો—શું૦

૧૪૨ વીજયા–વિજય

ધન ભાગ્ય પધાર્યા ભમરા–છો દીલહર ઠાહયા ડમરા
કમલાપતી આપ હું કમલા રસીઆ રસીક સણગાર.
તું પ્રેમ બતાવે ખોટો—પાતર ધર પ્રીતી તોરો
નહી ગુલાબી હજારી ગોટોરે તું છટકેલ છટેલી નાર,
શણગાર મઝા નહી માની–ફોકટ સમજો જીંદગાની
છે ધરમ કરમ ધુંલધાણી—શણગાર—રસીઆ૦
છે વીશય વીષનો પ્યાલો—જમપુર નકી જયાં ઝાલ્યો
ભવ એલે મદનથી માહાલ્યોરે—છો૦ છટેલી૦
હજુ કુંવર તમે છો કાચ–નથી શીખ્યા મદનની વાચા
નથી નયન મુરલીએ નાચ્યારે–હજુ–હજુ—રસીઆ૦

૧૪૩ પવીત્ર લક્ષ્મી

નયન મીલાવી લે ઓ છબીલી નયન મીલાવી લે.
ચટપટ ચીતમાં લાગી ચતુરા ચુંબન કરવા દે.
મોતન માલા જરીયન સાડી જે જોઇએ તે લે–રસીલી
લગની લલના લાગી રહી તુજ ચ્હેરો જોવા દે.
નાજુક વેલી કોમળ ખીલેલી કળી ચુંટવા દે–છબીલી
મદન અગન અંતરમાં લાગી જલદી બુઝાવી દે–છબીલી
આલીંગન આપી અલબેલી ભેટ પ્રેમની લે, છબીલી
અધરામૃત રસ પાન કરાવી મધુર વચન મુખ કહે, રસીલી

૧૪૪ રામ વીયોગ

સાહેલી ! નવ શરમાઈએ,
રસ પાઇએ વળી પીએ, પીને પ્રીતમ ગુણ ગાઇએ છણકાઈ ધડીક રીસાઇએ
રીસાઇએ, માન ખાઇએ, તોએ ઝાઝાં ન માને તણાઇએ સા૦
“ ઊહું કહીએ, આડાં રહીએ, આધા જઇએ, ઓંધા થઇએ.
હાં બા હાં” રીતમાં રહી રીસાઇએ–સાહેલી૦
રહીએ પલ સખી રીસમાં, ઝાઝુ ન કરીએ જોર
વાત વચકતી જાણતાં, ખેંચી લઇએ દોર–સા૦
મોહન મનાવી લઇએ,
તાળી લઇએ, વળી દઇએ, હશી હશીને ખશી ખશી જઇએ–સાહેલી૦
“ આવો રસીઆ, મન વસીઆ, કેવા ધશીયા, ઠીક ઠસીયા,
હાં બા હાં ”–રીતમાં૦ સાહેલી૦

૧૪૫ વીણા વેલો

પધારો સૌભાગી નાર, દાસી પ્રીતમ તુંજ પાયની
સુંદરી રદય હાર, છાયા છબીલા તુજ કાયની.
છો ભાગ્ય દેવી મમ ભામા, રહયા રદય મંદીરે રામા
ભોળા મારા ભરથાર, શાણા શીર સરદાર—દાસી૦
સદા પતિ પ્રીયના અન્ન દાતારે, પતી દેતા ને અમે ખાતારે
રહીએ પતીવડે રંગ રાતારે, વાહ વાહરે—મારા ભાગ્યના ભંડાર
લુંડીછું આ...મારા પ્રાણના આધાર—દાસી૦

૧૪૬ કુંદબાલા

આ દેહ પ્રીતી ભરેલી પ્યારી જાન, સેવામાં લીજીએ મંજુર કીજીએ—આ૦
કોમલ વેલી જોબન ઘેલી બ્હાર ખીલેલી નવેલી, પ્યારી જાન.
ઉર લપટાઇએ પ્રીતી રસ પાઇએ અરસ પરસ અલબેલા મારી જાન—સેવા
માર મદનનો બ્હાર બદનનો પ્યાર વદનનો છકેલી, પ્યારી જાન
મસ્ત બનાવે ધુમ મચાવે રહે પ્રીત રંગ રસ રેલી મારી જાન—સેવા૦

૧૪૭ વીક્રમ ચરીત્ર

નેણુમાં નીંદરા ન આવે જરી, મારા રામ ગયા વનવાસરે—નેણુમાં૦
હંસ વીનાનાં મારાં, સરોવર સુનારે વાઘ વીનાની વન વાટરે—નેણુમાં૦
પંખી વીનાનાં મારાં, પીંજર સુનારે મંદીરીયાં સુના સીતારામરે—નેણુમાં.

૧૪૮ સોભાગ સુંદરી

પ્હેરી ચોલી લટકાં મટકાં કરતાં આવ્યાં, રંગે બોલી સાડી ઓઢી મન લો ભાવ્યાં.
ઝાંઝરનારે ઝણકારે, કર કંકણના ખખડાટે, કાજલથી નેત્ર દીપાવ્યાં—પેહેરી
હવે શરમાવો ઠાલા, શાને ડીયરજી મારા, બોલો—બોલોજી, બોલો, બોલો
મેં કેવાં તમારાં નખરાં તો જણાવ્યાં—પેહેરી

૧૪૯ રસીક—મણી

બાદીલા બેગે આયોરે મોરો જોબન બીતો જાય—બા૦
ચંદા તોરી ચાંદની, સુતી પલંગ બીછાય
જબ જાગું તબ એકલી. મરૂં કટારી ખાય—બા૦
પ્રીતમ પ્રીતમ લગાયકે, છોડ ગપે પરદેશ
જાવું વાકે યાદમેં, લઊં જોગનકા બેશ—બા૦

૧૫૦ બારીસટર

પથ્થરને મુરખો પુજે, તાંણે ટીલાં લઇ કપાળ
વહેમોની વાતો સુઝે પરણાવે નાનાં બાળ,
કરે બદકામ બોળે હીંદ નામ, ઠરે નીચ ઠામ, મુકેછે નામૂ
લીયે જુઠ દામ, મળે શું આરામ, વા છે હીંદુ તમામ

૧૫૧ જયરાજ

મોહન આવો મલપતાને પોઢો પ્રેમે પલંગ,
અંગ ફુલ્યાં નવરંગ મારા રાય રમોને રંગ.
સલુણા સાહેબાજી હો, મોરે મનમોહની લાગી રાજ
આજ ભરી ભરી રંગ તમોને છાંટું છબીલા છેલ
ચૌદ બ્રહ્માંડ ચકીત બને એવા ખાંતે બતાવું ખેલ—સ૦
એક છબી છે આપની એવી સુરજ કોટી સમાય,
પારસ પીરસી કંચન થાશું હર્ષ હૈયે ન સમાય—સ૦

૧૫૨ રામ ચરીત્ર

અરે વાહરે વાહ નાથ મારા રસીઆ રંગીલા સ્વામીરે.
રંગ રંગીલા સ્વામીરે, છેલ છબીલા સ્વામીરે—અરે૦
પ્રેમ સુધારસ પાઓ સીતાજી, અધીર મન અકળાય.
લટકાળા, મટકાળા, રઢીઆળા, મણી માળા,
મળ્યાં ઉત્તમ મને જનકની બાળા આથી વામીરે,

૧૫૩ સુંદર વેણી

ગરબો રમવાને ગોરી નીશરયાંરે લોલ.
રાધીકા રસીલી જેનું નામ અભીરામ વ્રજ વાસણીરે લોલ
તાલી દેતાં વાગે ઝાંઝર ઝુમણારે લોલ.
રમે રમે ગોકુલની નારી પીયા સંગ પ્યારીરે,
ધુમે ધુમે શ્યામને શ્યામ તે પર જાઉં વારી રમે સાહેલીરે રાધીકા
સજી સજી સોળે સણગાર ઠમકતી ચાલેરે.
ભજી ભજી નંદલાલનું નામ ગોકુલીએ ગામ અતીશે માલેરે—રાધા૦

૧૫૪ ઉદય ભાનુ

જે કરશે તે ભરશે કોઇ શું કરશે, બાવળ વાવીને આમ્ર સ્વાદ કેમ લેશે
કેસુડે વાસ ન મળશે, નહી કેતકી કદીએ ફળશે જે વાવે તેવું લણશે,
કરણી સરખા ફળ દેશે.
કૌવચ સંગતથી રંગતથી રંગત શું રહેશે? ચંડન ઝાડનથી ગંધ અખંડ
મદ મધ પુડે જે વળશે, મધ ભાગ્ય હશે તો મળશે [ન જવેશે.
પણ ચટકો તો નવ ટળશે, આ દેશે પરદેશે.

૧૫૫ જગદેવ પરમાર

થઇ ઘણો વિદેશ વિખ્યાત, ઘેરે વિર વેલો આવજે (૨)
મારા બંધુ કીરતી ગજાવજે—થઇ૦
મારી રઢીયાળા વીરમતી, માટ સુડામણી લાવજે—મારા૦
તુંને સદા અંબીકા સહાય, પરાક્રમી કહાવજે—મારા૦
થઇ રણમાં આગળ વીર, વીર તું કુળ દીપાવજે—મારા૦

૧૫૬ ત્રીવીક્રમ

મુખ નહીં બોલે બાળા તમારી પ્રેમ તણો જે પંથ
બાના સુખને જો ઇચ્છો તો, અરપો યોગ્યેજ કંથ—બા૦
દ્રવ્ય ન જોશો, મહેલે ન મોશો, જોશો ન કુળ અભીમાન
વિધ્યારે જો જો, વચને જો જો, રૂપ સુગ્ગુણખંત—બા૦
કરી પરીક્ષા પછી સોંપજો, નીજ કુંવરીતાનો હાથ,
નાલાયક નરને દેશો તો, દુઃખે આવશે અંત.

૧૫૭ ભરથરી

અયે કમજાત પીંગલા તેને, બહોત દગા દીયા
ભાઇ જેસા ભાઇ મેને, દેશ નીકાલ કીયા—અયે૦
તેરેપર ઇતબાર રખા, તે બુરા કીયા, જન્મ મેરા આજ તે ખરાબ કરદીયા
નીરદોષ મેરા બંધુ, માલવ દેશશે ગયા, નઠોર કઠોર નારી જાત દીલમે નહીં દયા

૧૫૮

ધનવાનો ખરચો ધન, વીચારી મન
કરો દેશોન્નતીનાં કામ, મળી સહુ અરપી તનમન ધન—ધનવાનો૦
પરમાર્થે કરો ધરી પ્રીત, ચતુરાઇ ચલાવી ચીત
સુમારગે વાપરો વીત, ફળ મળશે મનવાંછીત
મીથ્યા માનો તન ધન,઼ઓ ગુણીજન—ધનવાનો૦

૧૫૯

અહો મારી દીલજાન, કરૂં, જીયા કુરબાન, તારા પ્યારસે બદલામ તું સમજ
તારા ઘરની જો પાસ, ફેરા ખાઊં દીનરાત નથી થતો મેલાપ તું સમજ
પ્યારી દીલજાન, સાચુ કહું છું માન, જોઇ સુરત જવાન હું હતો હયરાન
તારી ભમર કમાન, જાણી પરી સમાન, જોઇ મીઠી ઝબાન, હુ થયો ગુલતાન
પ્યારા દીલદાર છો દયાના હાર, તમે મારા સરદાર હું તમારી નાર
મને ખરો આધાર છે, તમારો પ્યાર નહીં ગમે સંસાર આપ વીના
લગાર—તુ સમજ—અહો૦

૧૬૦ દાવ પેચ

પ્યારી મોસે સોનેકા હરવા બનાએલે, હરવા મનાકે મોહે ગરવા લગાએલે
ગોરી ગોરી બૈયાંકી ચુરયાંભી લાએદે, હાં ચુરયાંભી લાએદે ચુનરીયાં રંગાએદે
બોલે બાલે મોરે છેલછબાલે પે, જાઉંગી મએં બલહાર
યેહ ઔરત કયસી હય મક્કાર, કયસી સજું કયસી બનું
ઠહર તો જરા ખબરદાર, ખુબ છલા પીકા

૧૬૧ દાવપેચ

મય આફતકા પર કાલા હું સબ્બો હીકમત ફીતરતવાલા હું
રગડે ઝગડેકી હાંડીમે હલદી મીર્ચ મસાલા હું
કીસમતકા મારા પીટા હું મય ફીરજી મીર ફજીતા હું
લુચ્ચે ગુંડડે શોહદે બદમાશોકા મય તો દાદા હું
તુમ મુજકો સાંપ સમઝો ભુતોંકા બાપ સમઝો
દુનીયાંકા પાપ સમઝો જો ચાહો આપ સમજો

૧૬૨ દાવપેચ

જા ચીતમે ચીંતા બસે ચેત ચયન હર જાએ યા દુખકી દારૂ કહો મનકો
લો બહેલાએ

જાઓ સખી પીયાકો લે આવો શામકો મોરે અંગન વારે
આજ તારે મનમે કલક હંય ન્યારે રોજ પીયા તોસે મીલત હંય પ્યારે
ગયરોંસે મીલના મીલના યેહ હમકો સતાના; ન દીલ બહેલાના પીયરવા

ભોળા પ્રેમી–ગજલ ૧૬૩

કમળ ભોળું, કુમુદ ભોળું, ભ્રમર ભોળો, દિવાનાં છે,
જે જેનું ન તે તેનું, પ્રેમી પ્રેમી જુઠાના ?
ભ્રમર ગુંજે કમર કુમુદે, ન જેને છે કદર તેની,
દિલ તેઓ તણા નભમાં, પ્રેમી પ્રેમી જુઠાના ?
કમલ પ્રેમી રવિનું જે, કુમુદ બાઝયું રાશીને જે,
ફરે ઉંચો તે એ પરવા, પ્રેમી પ્રેમી જુઠાના?
કમલ, ભમરા, કુમુદ જેવું, હદય મ્હારૂં ખરે ભોળું,
કુદે, બાજે, પડે પાછું, પ્રેમી પાહાડ પાણો છે?
ઇચ્છે દાસ થાવાને, ન કોઇ રાખતુ તેને,
બિચારૂં દિલ આ કહે છે, “ પ્રેમી પહાડ પાણો છે.”
મનની પ્રીત દીઠી મેં, આકલ મોતી જેવી તે,
લાહુ લાકડાનો સ્નેહ, પ્રેમી પહાડ પાણો છે?
હવે મનજી મુશાફર તું, બહેતર જા બિયા બાંને,
કરીલે પ્રીત પક્ષીથી, પ્રેમી પહાડ પાણો છો?
નિશ્વાસે ભરયું હૈયું, શ્રુવથી ભર્યો ચક્ષુ,
મગજ બલતું કહે છે; હાં? પ્રેમી પહાડ પાણો છે?

૧૬૪ સોભાગ્ય–સુંદરી

મારા તતમાં મનમાં ભર્યો છે ઠર્યો છે ભય જાઉં ગજ જોતી,
વળી ગુમાવ્યું મેં ભાગતાં ભાગતાં (૨) નકવેસરનું મોતી–મારા૦
હાલવું ચાલવું હારીછું હાય જીવ મારો ગભરાય,
કેદી ફરી મારૂં મળશે મોતી, ગેરી હું કાઢીશ ગોતી–મારા૦

૧૬૫

કહીં લાખો નીરાશામાં અમર આશા છુપાઇ છે?
ખફા ખંજર સનમનામાં રહમ ઊંડી લપાઇ છે?
જુદાઇ જીંન્દગી ભરની કરી રો રો બધી કાઢી,
રહી ગઇ વસ્લની આશા, અગર ગરદન કપાઇ છે?
ઘડીના વસ્લની આવી, સનમ પણ છેતર્યા ચાલી,
હજારો રાત વાતોમાં ગમાવી એ કમાઇ છે?
જખ્મ દુનીયાં જબાનોના મુશીબત ખોફના ખંજર,
કતલમાં એ કદમ બોસી ઉપર કયા મત ખુદાઇ છે?
શમા પર જાય પરવાના, મરે શીરીં ઉપર ફરહાદ,
અગમ ગમની ખરાબીમાં, મજેદારી લુટાઇ છે?
ફના કરવું ફના થાવું, ફનામાં રાહ સમાઇ છે,
પરીને જીવવાનો મન્ન દીલબરની દુહાઇ છે?
જહરનું નામ લે શોધી તુંરત પીલે ખુશીથી તું,
સનમના હાથની છેલી હકીકતની રફાઇ છે?
સદા દીલમાં તડપવામાં સનમની રાહ રોશન છે?
તડપતે તુટતાં અંદર ખડી માશુક શાંઇ છે?
ચમનમાં આવીને ઉભો ગુલોપર આફરીં થઇતુ,
ગુલોના બારથી બચતાં બદન ગુલને નવાઇ છે?
હજારો ઓલીયા મુરશીદ ગયા માશુકમાં ડુલી,
ન ડુલ્યા તે મુવા એવી કલામો સખ્ત ગાઇ છે?

૧૬૬ ચંદ્રહાસ

વટસાવિત્રી વૃત આજ, પુરણ કરીએ રે;
લઇ કુમકુમ અક્ષત હાથ, ફળતો ધરીએ રે;
છે પવિત્ર વસ્ત્રો બેન, આપણે અંગે રે;
કરો પુંજન વડનું આજ, સૈયર સંગેરે.
વિધિ આ વ્રત તણીરે, સાચવો તમો;
તો તો મંગળ તમારૂં થાયરે, આયુષ્ય પ્યારા પતિનુંરે વધારશો.
શાસ્ત્ર વિશે સુંદરતા શીએની લખી
તેથી તમારૂં રૂડું થાયરે, આયુષ્ય પ્યારા પતિનુંરે વધારશો
કંકણ કર વિશે ચમકે તમારાં, અંબોડા શિરપર શોભે છે સારા
એ સૌ રહેશે રૂપાળાં, વૃતની વિધિ સંભાળો.
ઝાંઝરનો ઝમકારો તમારો, લટકો મટકો ને ચટકો તમારો
ખટકો હોય જો પ્યારો, વ્રતની વિધિ સંભાળો ૫૮૦

૧૬૭ બારીસ્ટર

બાલા શાણી તું શમાણી મને લાગે રે વ્હાલી.
લાગેરે વ્હાલા સલુણી કાલીરે કાલી;
અંતર છલકાય મારૂં હર્ષથી ભરેલું આ,
વાળું કેમ આપનો આભાર હોજી આજ—બાલા૦
લેજોજી સંભાલ ફરીઆદ ગરીબ કેરી,
આવીશ જલદી ન અકલા લગાર ડાહી આજ–બાલા૦
વાહવાહરે મારી રંગીલી માલણ, હાં હાંરે મારી છબીલી માલણ.
ધન્ય છે તારૂં ચાંપલી રૂડું નામ
પાચ પટાનો ઘાઘરોને ફરતી મેલાવી ઝુલ;
ગોરી તારા ઓઢણે, આ દીલ કરૂછું ડુલ રે—મારી૦
સોના કેરો ચાંદલો ને માંહી મુંકયું નંગ;
અણીઆલી આ આંખ્યો દેખી, નાનો થાય દંગરે—મારી૦
ફુલવાડીની ફુલસૈયામાં, નીત્ય કરતું મોજ;
રંગે ચંગને આનંદે, પ્યારા મારી રોજરે—મારી૦
ખાધું પીધું તેજ બાપનું, શું આવે છે સાથ;
મરતા જાય સૌ મુકીને, ખાલી બને હાથરે—મારી૦

ગઝલ ૧૬૮

અહાં ! હું એકલો દુનિયા બિયા બાંમાં સુનો ભટકું;
રઝલતો ઇસ્કને રસ્તે અહિં તહિં આંધળો અટકુ;
બતાવી રાહ આ જેણે ગયાં તે શું દગો દેઇ?
રિબાવી રોવરાવી, ને શું રમશો ખાકથી મ્હારી?
સુણાવું લો કવિતા આ ઝીલું રસ નેત્રથી ઝરતો?
હૃદય હૃદયે મીલાવો તો જીવું ઉઠું પડયો મરતો?
અરે ! તે બાલપણાના કયાં ગયાં સાથી બધા સાચા
ગઇ કયાં પ્રાણ પ્યારી તે ! રહી ભાગ આ વાચા?
સુણાવું તેય કયા બેસી ! નથીકો ઠામ રોવાનું?
ભરયું છે બે કદર દુનિયા વીષે જયાં ત્યા વગોવાનું.
અરે ઉસ્તાદ ! કયાં પાયો મને આ ઇસ્કનો પ્યાલો?
કર્યો સંસાર ભર સુનો; વફાઇ કયાં મળે? ચાલો?
ઉથામ્યાં ધર્મ સાસ્ત્રોને, ગણાયો જ્ઞાની પંડીતમાં,
ઠરી દ્દષ્ટિ નકો ઠામે, પ્રીતી રીતી અખંડીતમાં?
અહીં તહીં આ ભટકવામાં નથી શાન્તિ તણી આશા;
સીતમગર ! લે, ધરી ગરદન; નીરાશા એજ છે આશા?

૧૬૯ કુંદબાળા

જાઓ જાઓ એવી પાપી વાણી બોલતાં લજાઓ
કાળુ મ્હોડું કરી આવતાં શું નહી શરમાઓ જાઓ.
છોડી મુજ પ્રાનધાર કરૂં બીજા ભરથાર ?
છોડી ધરમ વિચાર, તજી દઇ સાચો પ્યાર !
વસાવું પાપી વિકાર, મુજ અંતર મોઝાર;
કરતાં એવો ઉચ્ચાર, જાઓ લજાઓ લગાર. જાઓ
પ્રીતમની પ્રીતનહી જીવગયે પણ છોડું
અવર પુરૂસ સાથે કદી પ્રેમ નહીં જોડું.
રહી સત્ય ધરમે ચહી પ્રાણ પ્યારો સહી સંકટો એલહી સદા વિચારો
નહીં હું કદી થાઉ તાબે તમારે, મને કોઇની છે ન પરવા લગાર. જાઓ૦

૧૭૦ સતી સુંદરબા

અરે આ અબળાનો પોકાર નાથ જરી સાંભળો રે—
કહું હું કરગરી સોસો વાર વારે વ્હેલા વળોરે—
દુઃખીયારી આ નાર બીચારી......જરડે—
સ્વામી તમવિણ સતીના સંકટ કો...ણ હરે—
કર કરૂણા કીરતાર—અરે૦
સીતા સતી તારામતી દમયંતી દેહ દુઃખ વેઠતી—
સતીઓને દુઃખ આવે અતી પણ સત્ય કદી નહિં છોડતી—
ઘડી સુખને ઘડી દુઃખ એવી આ જગતની છે રીતી
ધીરજ ધરોને બાઇ થાશે—સહાય શ્રી સીતાપતી—અરે.

૧૭૧

છું ક્ષત્રિય કેરો તન, પાપીનો પરાજય કરૂં રે; સુશીલા
ગરજાવી મુકુ હું ગગન, ત્યારેજ અન્નમુખ ધરૂં રે,
દુશમન વિડારણ કાજ, પાપીનો પરાજય કરૂં રે,
અવતાર ધર્યા મેં આજ, ત્યારેજ અન્નમુખ ધરૂં રે.
નથી ભીતિ ચિત્તમો ઝાર. પાપીનો પરાજય કરૂં રે;
મારી કાપી કરૂં હું ઠાર, ત્યારેજ અન્નમુખ ધરૂં રે.
હજી છે શુરવીરનો અંશ, પરાજય કરૂં રે,
પૃથ્વી નથી ગઇ નિરવંશ, ત્યારેજ અન્નમુખ ધરૂં રે.
માઝા મુકી નથી હજી ભાન, પાપાનો પરાજય કરૂં રે,
શશિએ નથી બદલ્યું સ્થાન, ત્યારેજ અન્નમુખ ધરૂં રે.

૧૭૨ સુંદરવેણી

સિપાઇ તેરી નાલીશ કરૂંગી પોલીસમે, તેં મેરા બટવા ચુરાએ—એ પટવે.
બટવા ચુરા અગુઠી ચુરાઇ, જોબન લુટાયા મુફતમે. એ પટવે—નાલીસ.

૧૭૩ માનશીંહ અભયશીંહ

ફેંકી દીધો જ્યાં કીરતારે પછી કોણ ચડે ત્યાં વ્હારે,
આપે દુઃખ તે મરજી ધારે, વિધી હોય પ્રતીકુળ ત્યારે
રહેવા દે ન કયાંય કરારે. આવી પીડા આવે જ્યારે,
મુંગા ક્યાં જઇને પોકારે, પકડી ખુબ કદિનો મારે,
તેવી પીડા થઇ છે મારે, અરે પીડા થઈ છે હાય !
અરેરે પીડા થઇ છે હાય ? ફેંકી૦
રાજ ગુમાવ્યું સ્હેજ સાજમાં, રમ્મત ગમ્મત કરતાં કરતાં,
ભાઈ ગુમાવ્યો સોના જેવો હાય ! જંગલમાં ફરતા ફરતાં
દુઃખની બાજી જોવા સારૂં, હું જીવ્યોછું મરતાં મરતાં
ક્યારે મલશે ભ્રાત ટકયોછું. બસએ આશા ધરતાં ધરતાં
હકીકત જે કઇ આપે જાણી, એ છે મ્હારી દુઃખની કહાણી
કહેતાં આવે આંખે પાંણી
શાંત તો થવાયના દુઃખ થાય હા? હા? જીવથી જવાયના દુઃખ થાય હા ! હા
જો સુખીઓ ધારો તો હું છું જો દુખીઓ ધારોતો હું છું
ધીર ક્ષત્રી બાલક હું છું રહું છું આ અવતારે ફેંકી૦

૧૭૪ રસીકમણી.

ચલરે ગાગર ચલરે ગાગર જમુનાજી જઇએ જમુનાજી રળીઆમણારે ગાગર
ધુમે ચરે૦
પાંણીડા જાંઉ તો મને તડકોરે લાગે સાહેબા ચંદરવા બંધાવો રે, ગાગર
ધુમે ચલરે૦
શેરીએ ચાલુતો મને કાંટારા ભાગે સાહેબા ગાલીચા ઢલાવોરે ગાગરધુમે ચલરે.

૧૭૫ સોભાગ્યસુંદરી

પીલે શરાબ મજેદાર મેરે યાર—પીલે૦
જાહીર દિલકો જોસમેં લાવે, રંજો હટાવે હજાર મેરે યાર. પીલે૦
દરદ તમામકો ગર્દ કરતહે શરદમેં બહોત બહાર મેરે યાર. પીલે૦

૧૭૬ ત્રીવીક્રમ

રમ ઝુમ ઠુમ ઠુમ પગ દઇ પ્યારીરે ફરીએ
ઓ પ્રીત નવી આ પ્રીત દીલમાં ધરીએ
હો મધુર સુધારસ પાન તમારૂં સ્નેહ થકી કરએ.
કરયું રાજપાટ કુરબાન તમોને જોઇ
તમ વિના પ્રેમદા ઉમ્મર આટલી ખોઇ
તો પ્રાણ ફીદા છે તમોનેરે વરીએ,
હો મધુર સુધારસ પાન તમારૂં સ્નેહ થકી કરીએ,
જઇ બાગ વીશે તમ રાગ રાગણી સુણીએ
રતુ રતુ તણા શૃંગાર સુખ ભોગવીએ
હો કામ કળા રતી પતિને રીઝવીએ. હે.

૧૭૭ ભરથરી

હાય કેમ સહેશે ઉજ્જેની રંડાપો સહેશે ઉજ્જેની રંડાપો
ઘણી થઇ છે રાજાજી માફ રાખો—હાય,
આણુ લક્ષ માળવાનાં છો સ્વામી કોડીલા રૂપને ખામી
ગૌર અંગે ભભુત શી જામીરે હાય૦
એક બાજુ કૃષ્ણા તમારી રૂએ ચંદ્રકળા ચોધારી નીર સુએ
બાપુ સુખે ન આજ કોઇ સુએરે હાય,
મેહેલે મેહેલે વીલાપ છાયો છે પવન શોકનો સઘળે વાયો છે.
કુલકુલતાં બાઈઓને ભાઇઓ ઝેરે હાય૦
ખાંધે લટકી શી ભગવી આ ઝોલી આવયા વસ્ત્ર ક્યાં ગેરૂ ઝબોળી
હાય હઇડામાં પ્રગટાવી હોળી રે—હાય૦
નથી વિક્રમભાના કંઇ આશા કીધા કરમે એવારે તમાશા
એણે બીજાં જંગલ ક્યાંઈ વાસ્યારે—હાય૦
ધણીનો ધારાં અમને ફરોમાં આવું અણધારયું પગલું ભરોમાં
જોગી જીવતાં ચિતામાં ધરો મારે—હાય૦

૧૭૮ કનકતારા

પૈસા પૈસા પૈસા તેરી અજબ બના બલીહારી
સભી જહાંમે પૈસા સબપર કરતાં તું સરદારી !
તેરે બીના ન ચલે કીસીકાં તેરી સુરી સુરત પ્યારી
તેરી ખાતર હમને સરપર ઉઠાઇએ દુશવારી.
પૈસેવાલે ખુબસુરત ! બિન પૈસેવાલે મૂરખ !
આયે બારેતઅલા તેરી અજબ બની હએ કુદરત
પૈસેવાલોંકી સભી કરતે તાબેદારી.

૧૭૯ કામસન રસીકા

ચંદ્રમુખીને એકલી મુકીને હું આવ્યો અહી.
પ્રિતીની જાળ તોડીને જીવ કર્યો મેં પ્રીય સહી.
ધીકક હહે છે જીવવું ધીકકાર ફરવામાં અંહી
પ્રાણથી પ્રિય પત્નિ જે છોડીને હું આવ્યો—અંહીં—ચંદ્ર૦
મારી અવસ્થા શી થઇ છોડી જતાં પ્રિયા તને
નીરજીવ થઇ હવે કરૂં તેથી ભલું મરવું અહીં. ચંદ્ર

૧૮૦ ઉમાદેવડી

તારી નીંદના ગઇ તારૂં જીવતર જોલાખાય હો હંસા
જોબન ધન જાશે જરૂ ઉડે જેમ કપુર
ભગવતને ભજ ભાવથી શું હંસા ચાટે ધુલ,
બહોત ગઇ થોડી રહી ચેતન કાંઇક ચેત
કાળ ઊંદરડો કાતરે તારૂં ઉતમ આયુષ્ય ક્ષેત્ર

૧૮૧ વીણાવેલી

કાયા કાચો કુંભછે જીવ મુસાફર પાસ
ર્હારો ત્યાં લગી જાણજે જયાંલગી શ્વાસો શ્વાસ
સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ સરખા માની લહીએ,
રાખે જેવી રીતે રામ, રંગે તેવી રીતે રહીએ—સદા૦
પીપલ્ર પાન ખરતાં હસ્તી કુંપલીઆં;
મુજવીતી તુજ વીતશે ધીરી બાપડીઆં.
નહી જેવીને તેવી નિત્ય કોઇની નભતી જોઈએ
દશાના ઢંગ રૂતુંના રંગ જેવા દેખી લઇએ—સદા૦
કદી મ્હોલતો માળીઆં, કોઇ દીન છપ્પર ખાટ;
કોઇ દિન એવો આવશે, ભૂખ્યાં ન મલે ભાત—સદા૦

૧૮૨ ઉદયભાણ

બાળા ભોળાંરે કુમારકા, પરણીને પસ્તાયાં રે,
પહેલાં ફુલી થયાં ફાળકાં, હૈડામાં હરખાયાં રે;
ચાર દીન વહુ લાડકા, મનડામાં મલકાયા રે,
બન્યા એકદમ કાળકા, અંતરમાં અકળાયાં રે;
મ્હેંતો જાણ્યું કે બાઇ ફુલડે પુજાઉંશું,
ખાજા જલેબી નિત્ય નિત્ય ખાઈશું—
મ્હેં આગલથી, મનમાં ધાર્યું, માન મહી મરડાઇશું
નણદીના વીરાને ઘડી ટીંગળાવી ભાઓલે ભુ પાઇશું રે,
મોહન મળીઆ, વાતમાં વાઢીઆ..............
નળીઆં ખખડીયાં, વાણી ઉચારાયાં લે (લે રાંડ દીવો)
મ્હેં કહયું ઉંહું (૨)...........
ચડસમાં ચઢીઆ, ખુબ ફફળીઆ
ઉંહુંનું ઓસડ-ધોકા પડીઆ-પરણી
પરણ્યો પીટયો પર ઘેર ભટકે, ઘરમાં ન ખાવા પીવારે;
વરણાગીમાં વાંકો હીંડે, પતિ એવા કુલ દીવારે,
ઓશીઆળા થાઇએ, હે યેસી ઝાઇએ—પંડે પીડાઇએ,
તોયે એ બાઇ રે-ધોકે ધીબાએ-પરણી૦

૧૮૩ લીલાવતી

કામણગારી નારી કહેને મને વાત તારી રે.
છેલછબીલી છબી ફાંકડી આ દીસે અદભુત,
ગુણ હીણો ગામડીઓ મુહો એતો ભમતો ભુત કામણ૦
ચતુર વીચીક્ષણ તુ ચતુરા ને ઘણો મૂરખ સરદાર
ચંપકવરણી કેમ ચાલે છે ગમારથી ઘરબાર, કામણ

૧૮૪

મોહોલે પધારો મહારાજ મણીધર મોહોલે પધારો
વહાલા પધારો વૃજરાજ મણીધર મોહોલે પધારો
સાખી–કરી રાખી એ એકઠી ઘણા દીવસની ગોઠ
રાજ મલેતો કીજીએ આવી રહી મારે હોઠ—મણીધર૦
હું પણ દાસી બાવલી બાહયા મહની લાજ
જોબન લેહેરે જાય છે મનોને મારા રાજ—મણીધર૦
હું સરખી બહું આપને મારે તેઃ એકજ આપ
રહેવાતુ નથી રાજવીણ કોને કહું પરીતાપ—મણીધર૦
સેજ અમારી ફુલડે આનંદ ઉર ન સમાય
પ્રાણજીવન ત્યાં પોઢસો હું તો તલસીસ પ્યારા પ્રાણ—મણી૦
પ્રીતમદાસ દયાતણા શ્રી વૃજરાજ કુમાર
ઘણા દીવસની હોસ છે પુરો પ્રાણ આધાર—મણીધર૦

૧૮૫

કાનુડો ન જાણે મારી પ્રીત બાઇ અમે બાળ કુંવારા રે–કાનુડો૦
જળરે જમુનાના તીરે હું તો ભરવાને ગઇતીરે.
કાનુડે ઉડાડયાં આછા નીર ઉડયાં–ફરરરરરરે—કાનુડો૦
જમુનાને કાંઠે વાલે રાસ રચ્યો છે.
સોલસે ગોપીના ઝાલ્યા ચીર ફાડયા–ચરરરરરરે—કાનુડો૦
હું તો વરણાગી કાના તમારારે નામનીરે,
કાનુડે તાણીને મારયા તીર વાગ્યા–અરરરરરરે
બાઈ મીરા કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા
કાનુડે બાળીને કીધા ખાખ ઉડી–ફરરરરરરે—કાનુડો૦

૧૮૬ મદન–વસંત

કહું વાત હું વિગતે વિચાર, વનિતાં ? વખત વધુ ન લગાડ
કર ધરીને કરવર પ્યાર, વનિતા ! વખત વધુ ન લગાડ–
વિધ વિધ સાડી, પહેરાવું દાડી કમખાને ચોળીને ચણીયોને નાડી
હાર હીરાનાને માળ સુંવાળી ઝાંઝર ઝુમણુ, મોંતીની વાળી
ખવરાવું પકવાન, થાતું તો જાડી પગમાં એ જોડા ને છતરી લે કાળી
ચડવાને ગાડી ને ફરવાને વાડી હું તારો લાડો ને તું મારી લાડી
હું તારો પાડો ને તું મારી પાડી મીઠા મીઠા મેવા ને જોઇ જોઇને લેવા૦
બહેરાજીના વીહવા, નહી ખાવા કે પીવા તું ચાલને થા તૈયાર વનિતા૦–કહું

૧૮૭ જુગલ-જુગારી

અમો અબળાને માયા વ્હાલીરે વ્હાલીરે વ્હાલી
પ્રીત વ્હાલીરે—અમો૦
વસ્ત્ર કરાવો, ઘરેણા ઘડાવો; મોતીડે મઢેતો મન ખાલીરે ખાલીરે,
ખાલી મન ખાલીરે—અમો૦
નેહની નજરે નાથજી મારા નારી બને ઘેલી કાલી રે
કાલી રે કાલી ઘેલી કાલી રે—અમો૦

૧૮૮ ચંદ્રહાસ

ડરમાં તું દીલસાથ છોકરા, ડરમાં તું દીલસાથ,
તુંને કોઇ ન મારે લાત, છોકરા૦
તુંને સંભાળું પ્રીતિથી પાળું ચાલ તુંને મારો મેહેલ દેખાડું
ઘરેણા વસ્ત્ર સરાં સારાં કાઢું, ચાલ તું જો મારા મેહલના ચીત્રો
રમકડાં રૂડાં ન્યારા વીચીત્રો, અરે મારા કેવા છે કંકણુ હાથ
જોજે મારે કેવા કંકણુ હાથ—છોકરા૦
તમે માયાળું દીલદયાલું સૌના કહયા વીના હું નહી આવું
માત પીતા તમ ભ્રાતકો પાવું, વિષયાજી એહું સત્ય કહાવું
નાના નહીં હું તો ત્યાં નહી આવું, તમે મુકો મારો હાથ-છોકરા૦

૧૮૯ નવલ-કુસુમ

સ્વીકારો સલુણી મારા પ્રેમની નીશાની
મન મોહના હું માથે ચઢાવવું—સ્વીકારો૦
એ નિશાનીથી બંધાણી મારા નાથની સદાની,
મનમોહના હું જીવથી જડાઉં—સ્વીકારો૦
હવે તો હું તારો તું મારી સદાની,
સાક્ષી શુભાણુ દેવ, લગ્ન કીયાની.
દર્શ હું સુંશાણી દર્શ હું દેશ હું સુશાણી—સ્વીકારો૦

૧૯૦ કળાવતી

શું બાધ કરમાવો કોમળ ગુલાબીઆ ફુલ
યોવન નવરંગેથી કાંઇ ખીલતું ટપકેથી લાલી અમુલ—શું૦
રંગનો રસીલો વેગ્લો આવીને મળશે ફીકું પાડે.
પીરાં નયનોથી નયનો મીલાવી ખીલવશે પ્યારું અમુલ—શું૦

૧૯૧ વીણાવેલી

પ્યારેતોરે અંગમે ફુલનકી બહાર હય સૈયાં, ફુલનકી બાજુબંધ ફુલનકા
ઓરસોહે ફુલનકા ગલે હાર હય—પ્યારે૦ [ગજરા
નેના કમલ ઓર ચહેરા ગુલાબ હય, ગોરે ગોરે ગાલ સૈયાં ગુલે અનાર
હય—પ્યારે૦

લાવણી—રંગત ખડી
સકરકંદ સાથે પાપડીબાઇના લગન.

કહું એક કહાંની બહુ હસવાની ધ્યાન ધરી સહું સમજો સજન:
સકરકંન ઉપર પ્રસન્ન પાપડી બાઇએ કીધાં લગન

ચોક ૧ લો. ૧૯૨

એક દહાડાને સમે પાપડી બાઇએ દીલમાં કીધો વીચાર,
અબલા નારી હું તો કુંવારી કયાં સુધી જુરૂં હરબાર.
રૂપવંતી હું જાતે જુવંતી ખીલી જો રહયું બંનેનો બહાર
જાય મારી આ ફોકટ જવાની માટે જોઉં કંઇ સુખ સંસાર.

ચાલ ૧૯૩

એવો અંદેસો દીલમાં કરીને આગલ પગલાં ખુબ ભરીને
બાહારથી આવી ઘેર ફરીને દીલમાં તેણી ખુબ થઇ મગન

ચોક ૨ જો. ૧૯૪

તુરત તેડાવી ચોરી બાઇને કહે મારે ઘર આવો આજ,
જનમ પતરી આ લઇ જઇ મારી, કરો મારૂ કોઇ સાથે કાજ.
કાજ કરજો મારૂં એવા નરથી કે બુજે મારા તનમાની દાજ,
દાજ બુજી કોઇ કાલે કરે નહી મને કદીબી જુંડો અવાજ,

ચાલ. ૧૯૫

કામ કરો જઇ એટલું મારૂં દામ થાય તે લેજો તમારૂં
ઢુંડો વીચારી ઘર કોઇ સારૂં બુજે મારા તનમાંની અગન
સકરકંદ ઉપર થઇ પ્રસન પાપડી બાઇએ કીધાં લગન.

ચોક ૩ જો. ૧૯૬

આલ્યાં ચોરી બાઇ લટકો કરીને ઢુંડી લાયા જઇ ભીંડાને
જોઇ ભીંડાનું રૂપને ભાગાં પાપડીબાઇ બહુ ડરવાને,
પસંદ કીધો નહી ભીંડા ભાઇને ત્યારે લાયા પપેટાને,
પાપડી બાઇની સાંએ લાવીને ચોરી બાઇ તેને વખાને.

ચાલ. ૧૯૭

જુઓ પાપડીબાઇ આ બીજો નર ઉભો તમારી સાંએ દીલબર
એથી વધુ કોણ મલશે સુંદર થાઓ તમે એપર પરસન.
સકરકંદપર થઇ પ્રસન બહુ પાપડી બાઇએ કીધાં લગન.

ચોક ૪ થો ૧૯૮

પસંદ આયા નહીં બંને તેવારે ત્રીજાને ચોરી લઇ આવી
નામ સકરકંદ એનું એમ કઇ પાપડાબાઇને સમજાવી.
પાપડી બાઇનું જીતી લીધું મન લાલ સકરકંદ દેખાડાવી
પ્રસંન થયાં પાપડીબાઇ તેપર દીવસ લગનનો ઠેરાવી.

ચાલ. ૧૯૯

સુભ સુરત દેખડાવી ભાઇ રાજી થયાં બહુ પાપડી બાઇ
મીજલસ તરકારીના ભરાઇ પાપડી બાઇનું હરખે મન
સકરકંદ ઉપર થઈ પ્રસન પાપડી બાઇએ કર્યાં લગન.

ચોક ૫ મો ૨૦૦

ગલકાં, તુરીયાં કંટોલા ને કારેલાંની લાગી હાર,
દુધી તુરાઇ વેગન કોબી કારી-ફુલાવર કરે પુકાર.
ઉલકર સલગમ મુરા વેલાતી મેનીજમાં ઊભા સરદાર,
ભીંડા પપેટા બહુ જણાઓ બળવા લાગ્યા જોઇ દીબદાર.

ચાલ. ૨૦૧

મેનીજમાં મેથીના ભાજી ચોલાઇ ખટુમરો આવી જાજી
સકરકંદપન થઇ પ્રસન બહુ પાપડીબાઇએ કીધાં લગન

ચોક ૬ ઠો ૨૦૨

ફ્રેંચ-બીટ કવરા-આટ બંને સૈયર આવી ભપંક કરા.
ગરીબ બાચારી ગુવારફળી જોઇ તેને દીલમાં રહી ડરી.
સીંગ વટાણાની તીનદોરાં દાંગર ફનસ સાથે કાકડી
ગાજર દબલબીજ કાંદા રતાળુ સરગવાની સીંગ આવા ફરા.

ચાલ. ૨૦૩

તામેટા ભાજી દાંભાની આલુ મુલા ને તાંદલ જામા
મગની સીંગ ભાજી ટાંકલાનો ખુબ નાચવાં લાગું સુરન,
સકરકંદ પર થઈ પ્રસન બહુ પાપડી બાઇએ કીધાં લગન.

ચોક ૭ મો. ૨૦૪

મોગરી બાઇ બહુ મગન થઇને તોરથી ખુબ ગાવા લાગી.
કાચા ચીભડા કુદે ચોકમા તેને સમજાવા લાગી.
હથીચોક ને બીલમરી બંને મરાઇને બહાર જાવા લાગી;
પડી ચોધારી વચ્ચે આડી તેને તે પતાવવા લાગી.

ચાલ. ૨૦૫

લગન થયાં બહુ ધુમ ધામથી આવી તરકારી ગામે ગામથી
પાપડી બાઇ થયાં ફારેગ કામથી કરવા લાગા અમન ચમન,
સકરકંદપર થઇ પરસન બહુ પાપડી બાઇએ કીધાં લગન,

ચોક ૮ મો ૨૦૬

મહીના રહ્યા પછી પાપડીબાઇને પેટે થયાં બે બાળ નાદાન
એક પુત્ર એક પુત્રી અવતરી સાર સહી કહે છે નશરવાન.
નામ આપ્યું વાલ કરીને પુત્રનું સમજો દીલજાન,
નામ તીતોરી પુત્રી બાઇનું આપી દીધો પુરો અરમાન.

ચાલ. ૨૦૭

ફરશરામની ફત્તે આજે કરે છે અબદુલહુસેન આજે
ફરામ ફરેહુન ફરમાં ગાજે બળે બદલના કુળ દુશ્મન
સકરકંદ ઉપર થઈ પ્રસન પાપડી બાઇએ કીધાં લગન

૨૦૮ કનકતારા

મુંતો મારવાડસો બણીઆરે મુંબઇ શેહેરમાં આયો,
મારવાડસે નાકલ્યો જબતો પાંઉમે નહીથો જુતો
ઘાસલેટરી ફેરી ફરીને પાંજરાપોલમે સુતા—મુંતો૦
વ્યાજ બટારો ધંધો કરકે પૈશા પોંચ કમાયો,
આધી આધી જમે કરીને લાડીજીરે લાયો—મુંતો૦

૨૦૯ કુલીન—કાંન્તા

મામા આવો જુલમ કાં સહન કરોરે,
કાં સહન કરોરે! શીદ દુઃખી ફરોરે, શાને માટે મન શોક ભરો! મામા૦
આપ પ્રતાપે પહોચું હું આપે હાર ખાશું એમ નહી આપદીલડરોરે મામા
પ્રજા રીબાયે દુઃખા થાયે, કેમ તેની નહીં દયા લેશ ઉર ધરોરે—શાને—મામા.
મારૂં કરણને, લાવું ચરણમાં, વીખી તોડી ફોડી નાખું તો ભાણેજ ખરો
રેશાને—મામા૦

૨૧૦ ભરથરી

શુણ સ્ત્રી જીત ભરથરી ભુપ, ઉજેની તારીમાં ન રહુરે
રાખ ચતુરાઇ રહે હવે ચુપ—ઉજેની૦
હવે માલવાનું અંન નહી ખાઉ—ઉજેની૦
વેગે અરણ્યમાં ચાલ્યો હું તો જાઉ—ઉજેની૦
ધિક ધિક લપટાણો મતિ મંદ—ઉજેની૦
ફટ ફટ સમજ્યો ન નારી ફંદ—ઉજેની૦
ફસ્યો પીંગળાના પાપી પઝાંમાં—ઉજેની૦
વાગે ત્યારે સંભારજે તેના ઘાય—ઉજેની૦
ચાલ્યો જાઉં સાચે ક્ષત્રી ધરી હામ—ઉજેની૦
તારી ઉજેનીમાં ટકવું હરામ—ઉજેની૦

૨૧૧

તોફાની દરીયે નાવ તમારૂં ગોથાં ખાયરે
મસ્તાની દરીયે નાવ તમારૂં ગોથાં ખાયરે
જંજાળી જીવડા નાવ તમારૂં ગોથાં ખાયરે
માયા પીશું સુતા મુરખ જાગો કરો ઝટ સ્હાયરે—તોફાની૦
પાપી પવનનાં ખાઇ પછાડા, ભેખડે જઇને ભરાયરે—તોફાની૦
મહા સાગર મહા માપી આવ્યા ખાડે આવીને ખુચી જાયરે—તોફાની૦
લખ ચોરાશી બંદર રખડયા, ફોગટ ફેરો તે થાયરે—તોફાની૦
વિજય કાન્ત હરનામ હલેસે, સંભાળો શાણા જો સચવાયરે—તોફા૦

લાવણી—રંગત ઝીકડયાની.

જુવો સુધરેલી નાર—તેના ભપકાનો શું બહાર
નવી ફ્રાસીન ઉપર માર—ચાલે ટેકીલી શું ચાલ
બોડીસ અંગમાં તતર બન્દ—જોઇ ધની થાએ પસન્દ
તેમાં માને શું આનન્દ—કોટક જુઓ તેમના હાલ.

૧

માથે કાતરેલા બાલ—રાખી સોભાવે કપાલ
લેડી યુરોપ્યન મીસાલ—નારી સુધરેલી જવાન.
અરધે માથે માથાબાનું—પુરૂં તેનું ક્યાં ઠેકાનું
નામનુજ રાખે ગુલબાનું—કરે મજબનું અપમાન.
પોલકો પેહેરે કેવો ટાઇટ—દીસે લસ્કરી તે નાઇટ
જાણે રમતી હોએ ફ્રાઇટ—એવું દેખાડે ગુમાન.
છતી આંખે અપંગ થાએ—ચશ્મો પેહરીને હરખાએ
ફીલસુફ જેવી તે દેખાએ—પણ અધુરૂં તેનું ગ્નાન.
એકએ પાલવા પર બીરાજે—એંડ સ્ટાન ખુબ છાજે
સુન્દરીઓના નખરાં નાજે—સાચું કહું છું આજ કાલ.
બોડીસ અંગમાં તતર બન્દ—જોઇ ધની થાએ પસન્દ
તેમાં માને શું આનન્દ—કોટક જુઓ તેમના હાલ.

૨

સોડ સાડીની ખભાપર—વાહવા દીસે શું બરાબર
પેટ કસેલા કમ્મર—નાઝુકાઇનો નહી પાર.
ફાંકડી લઇને છત્રી હાત—ચાલે દીયર લવના સાત
કરે ઇંગલીશમાં વાત—આ સુધરેલી ગુલનાર,
સખી લવની લોકેટ અન્દર—જોઇ શીખેલી આ સુન્દર
મગન થાએ ખરેખર—ચુમ્મી લઇ વારમવાર.
કેવા કોટક કરી મરે—જુઠા વરની ઉપર ધરે
લોક લાજથી ના ડરે—કરે જરા નહીં વીચાર.
જરા જરામાં દમામ—કરે હાડકાંની હરામ
બટલર ઉપર તમામ—ગુસા કરે મેલી આમ.
બોડીસ અંગમાં તતરબન્દ—જોઇ ધની થાએ પસન્દ
માને તેમાં શું આનન્દ—કોટક જુવો તેમના હાલ.

૩

બધી ઇંગરેજી રીત—રાખે દેશી રીતની છીત
કેવી સુધારાની જીત—સહમજો તેનું જરા બ્યાન.
નહી વડવાઓનું માન—કે નહી કોમનું અભીમાન
જુતી મહજબના ફરમાન—નારો થઈ નાફરમાન.
દીલમાં ખુદાનો નહી ડર—જરા રાખે આ કુદરર
નારો થઇને બે ડર—રાખે પારકાઓપર ધ્યાન.
પાક લગનનો કોલ—તોડી નાખે બોલે બોલ
જુવા સુધરેલીનો ડોલ—કેવી થઇ અનીતી માન.
કાહાડે આળસમાં દીવસ—બધી વાતે નબરવસ
થઇ રાખે બદ હવસ—લઇને કેળવણી થઇ ન્યાલ.

બોડીસ આંગમાં તતરબન્દ—જોઇ ધની થાએ પસન્દ
માને તેમાં શું આનન્દ—કોટક જુવો તેમના હાલ.

૪

કોઇ શીખેલી કુંવારી—તેની જુવો હુશીયારી
થાવું એવાની હું પ્યારી—કે જે હોએ બેરીસ્તર.
પીટર ટરનરને નહી ન્યાલું—કરો મોહોડું તેમનું કાલું
પરણી એવાસે કેમ ચાલું—સમજો મારા પપા દીઅર.
ટેસ્ટ સુધરેલા સ્વીકારે—કબુલ તેને કરવો મારે
રોજ ફરવા લઇ સાથારે—ફાંકડો મલે એવો વર.
ખરો લાયક તે કેહવાએ—તજી દીયે બાપ ને માએ
મને એકલીને ચાહાએ—કરે મારીજ બસ ફીકર.
બાંગલા જેવો મળે ધની—તેની મોહોરદાર બના
વખણાવું ફેમીલીમાં ધની—મારૂં રોશન ઇકબાલ
બોડીસ આંગમાં તતરબન્દ—જોઇ ધની થાએ પસન્દ
માને તેમાં શું આનન્દ—કોટક જુવો તેમના હાલ.

૫

જલસા નાટકની શોકીન—બાનુ સુધરેલી શીરીન
રાગ વીદયામાં પ્રવીન—થઇ આજે બીલકુલ.
કેળવણીના આ પ્રતાપ—એમે જલસામાં મા બાપ
મારે સીલ્લાનો શું તાપ—મીજલસ થાએ ખુશી કુલ.
ફુટ બોલની રમત—રમે કુદવાની સરત
વાહાવા પડે શું ગમ્મત—ઝીખાઇ પડે બાનું ગુલ.
બેટી ઇનામ જીતી જાએ—તેના બાવાજી હરખાએ
સંગીન સુધારો કે આવે—પડો સુધારપર ઘુલ.
તાલો સનસારનો બગાડી—નાખ્યો છેકજ નીચો પાડી
એબ કામને લગાડી—નીત્તી કીધી હાલ હવાલ.
બોડીસ આંગમાં તતરબન્દ—જોઇ ધની થાએ પસન્દ
માને તેમાં શું આનન્દ—કોટક જુવો તેમના હાલ.

૬

નહી મહજબનું જ્ઞાન—તેના સઘળી આ મોહકાન
માને બેહદીન અથોરનાન—સાચું કહે છે નશરવાન.
પેહલે દીયો ધર્મ બોધ—કરી પુરી ખણુ બોધ
રાખો જીગરમાં આ નોંધ—સાચવો જરતુસ્તી ઇમાન.
ખુબી મહજબની સહમજાવો—ડર ખુદાઇ દેખડાવો
નેકી કરવાને શીખાવા—રાઝી થશે યજદાન.
શીખવો અંદાજો આદાબ—પુરો રાખી તમે દાબ
તજો કેળવણી ખરાબ—થાશે નારો નીત્તી માન.
જેને કહો છો સુધારો—તેને માનુ હું કુધારો
તેમજ માનો દીનદારો—રોક કલમ હવે જાલ.
બોડીસ આંગમાં તતરબન્દ—જોઇ ધની થાએ પસન્દ
માને તેમાં શું આનન્દ—કોટક જુવો તેમના હાલ.